

การส่งเสริมผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกร
อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

นายพัฒนพงษ์ แก้ววังชัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต

วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2566

**Extension in Maize Production after Rice Farming Season of Farmers in
Phuwiang District, Khon Kaen Province**

Mr. PATTANAPONG KAEWWANGCHAI

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

2023

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การส่งเสริมผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกร อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น
ชื่อและนามสกุล	นายพัฒนพงษ์ แก้ววังชัย
แขนงวิชา / วิชาเอก	ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร
สาขาวิชา	เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรานู สรานูรมย์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	2. รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม พ.ศ. 2567

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อรประภา เทพศิลป์วิสุทธิ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรานู สรานูรมย์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ศรีราม)

ชื่อวิทยานิพนธ์

การส่งเสริมผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกร

อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

ผู้วิจัย นายพัฒนพงษ์ แก้ววังชัย รหัสนักศึกษา 2659001644

ปริญญา: เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรายุ สราญรมย์ (2) รองศาสตราจารย์

บำเพ็ญ เขียวหวาน ปีการศึกษา 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1)ข้อมูลพื้นฐานเกษตรกรสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ 2)ความรู้ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา 3)ความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา 4)ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ เกษตรกรผู้ผลิตข้าวนาปีที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2566 ในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่นทั้งสิ้น 11,192 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโรยามาเน่ ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 387 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดลำดับ

ผลการวิจัย พบว่า 1) เกษตรกรมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 51.41 ปี จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 2.68 คน ส่วนใหญ่จบการศึกษาจบระดับประถมศึกษา มีแรงงานภาคการเกษตรเฉลี่ย 2.60 คน เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิก/กลุ่มสถาบัน เกษตรกรร้อยละ 66.4 มีอาชีพทำนาเพียงอย่างเดียว รายได้ในภาคเกษตรของครัวเรือนเฉลี่ย 31697.42 บาท/ปี เกษตรกรมีหนี้สินของครัวเรือนเฉลี่ย 105,544.44 บาท/ปี เกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 6.28 ไร่ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ของตนเอง เกษตรกรร้อยละ 95.6 ไม่มีประสบการณ์ในการผลิตพืชหลังฤดูทำนา เกษตรกรร้อยละ 98.4 ไม่มีประสบการณ์ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา 2) ความรู้การผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกรร้อยละ 80.1 มีความรู้อยู่ในระดับมาก เกษตรกรตอบถูก มีค่าเฉลี่ย 10.95 คะแนน 3) ความต้องการส่งเสริมของเกษตรกรในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาพบว่า มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ประเด็นความต้องการด้านส่งเสริมแบบมวลชน ผ่านสื่อออนไลน์ เว็บไซต์ มีค่าเฉลี่ยความต้องการมากที่สุด 4) ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา พบว่าปัญหาอยู่ในระดับมาก และปานกลาง โดยประเด็นปัญหา ด้านการผลิตมีปัญหามากที่สุด โดยเกษตรกรมีปัญหาในการจัดหาแหล่งสินเชื่อ แหล่งเงินทุน

คำสำคัญ ความต้องการ การส่งเสริม พืชหลังฤดูทำนา ข้าวโพดอาหารสัตว์

Thesis title: “Extension in Maize Production after Rice Farming Season of Farmers in Phuwiang District, Khon Kaen Province”

Researcher: “Mr. PATTANAPONG KAEWWANGCHAI”; ID: “2659001644”;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural and Development);

Thesis advisors: (1) Ponsaran Saranrom;(2) Bumpen Keowan ; Academic year: 2023

Abstract

The objectives of this research were to study 1) basic data of farmers, and personal, social, and economic conditions 2) knowledge in maize production after rice farming season 3) needs of farmers in the extension of maize production after rice farming season 4) problems of farmers regarding maize production after rice farming season.

The population of this study was 11,192 rice farmers who had registered with the department of agricultural extension in 2023 in Phu Wiang district, Khon Kaen province. The sample size of 387 people was determined by using Taro Yamane formula with the error value of 0.05 through simple random sampling method. Data were collected by using the questionnaire method. Statistics applied in data analysis were such as frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, standard deviation, and ranking.

The results of the research found that 1) more than half of farmers were female with the average age of 51.41 years old and had average member in the household of 2.68 people. They mostly completed primary school education, had the average labor in the agricultural sector of 2.60 people, and were not member/institutional group. 66.4% of farmers did only rice production. The average household income in the agricultural sector was 31697.42 Baht/year, had the average household liabilities of 105,544.44 Baht/year, had the average agricultural area of 6.28 Rai, and mostly owned their own land. 95.6% of them had no experience in plant production after rice farming season and 98.4% held no experience in maize production after rice farming season. 2) Knowledge in maize production after rice farming season found that farmers had knowledge at the high level. 3) Needs for extension of farmers in maize production after rice farming season showed that farmers needed the most at the highest level from mass media, online media, and website. 4) Problems in maize production after rice farming season of farmers revealed that they were at the high level. The first on the ranking was production and credit and funding resource seeking.

Keywords : Needs, extension, plant after rice farming season, maize

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างสูงยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พลสรานัญ สราญรมย์ และรองศาสตราจารย์ บำเพ็ญ เขียวหวาน แห่งวิชา ส่งเสริมการเกษตร สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและติดตามการทำวิทยานิพนธ์ ในทุกขั้นตอนอย่างใกล้ชิด ตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้ด้านวิชาการ และเจ้าหน้าที่ของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราชที่อำนวยความสะดวกทุกด้าน และขอบคุณพี่ๆ น้องๆ และเพื่อนในสำนักงานเกษตรอำเภอกงวิญ จังหวัดขอนแก่น ที่ให้การสนับสนุนทั้งร่างกาย แรงใจ และผู้นำชุมชนที่ให้ความช่วยเหลือในเก็บข้อมูลเกษตรกร ตลอดจนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปีทุกท่านในอำเภอกงวิญ จังหวัดขอนแก่น ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อการทำวิจัยในครั้งนี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับการช่วยเหลือ และกำลังใจจากครอบครัว บุพการี กัลยาณมิตร และทุกคนที่ให้ความช่วยเหลืออีกมาก ที่ผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวนามได้หมด ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ และสามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป

นายพัฒนพงษ์ แก้ววังชัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญรูปภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3. กรอบแนวคิดการวิจัย	2
1.4. ขอบเขตการวิจัย.....	3
1.5. นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
1.6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
2.1. ข้อมูลบริบททั่วไปเกษตรกรในพื้นที่อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น	6
2.2. สภาพการผลิตข้าวนาปีในพื้นที่อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น.....	10
2.3. สภาพการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์ในพื้นที่อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น	11
2.3. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร	12
2.3. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ.....	17
2.3. งานวิจัย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	20

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	25
3.1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	25
3.2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	27
3.3. การเก็บรวบรวมข้อมูล	29
3.4. การวิเคราะห์ข้อมูล	30
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	33
4.1. ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ	33
4.2. ความรู้ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกร	45
4.2. ความต้องการในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา.....	49
4.2. ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร	56
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล ปัญหาและข้อเสนอแนะ	60
5.1.สรุปการวิจัย.....	60
5.2.อภิปรายผล.....	63
5.2.ปัญหาและข้อเสนอแนะ	65
บรรณานุกรม	67
ภาคผนวก	66
ประวัติผู้วิจัย	90

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1.1 ตารางแสดงจำนวนประชากรแยกเป็นรายตำบล อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น..... 9

ตารางที่ 2.1 ตารางแสดงข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้เพาะผลิตข้าวนาปี 2566..... 11

ตารางที่ 2.2 ตารางแสดงข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้เพาะผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์
หลังฤดูทำนาทั้งประเทศ ปี 2566 12

ตารางที่ 2.3 ตารางแสดงข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้เพาะผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์
หลังฤดูทำนาอำเภอภูเวียง ปี 2566..... 13

ตารางที่ 3.1 ตารางแสดงการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา
ของเกษตรกรอำเภอ 26

ตารางที่ 4.1 ตารางแสดงข้อมูลแสดงให้เห็นถึงเพศ อายุ สถานภาพ ของเกษตรกร 34

ตารางที่ 4.2 ตารางแสดงค่าจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระดับการศึกษา จำนวนแรงงานภาค
การเกษตร 35

ตารางที่ 4.3 ตารางแสดงสภาพสังคมของเกษตรกร..... 37

ตารางที่ 4.4 ตารางแสดงสภาพเศรษฐกิจของเกษตรกร 39

ตารางที่ 4.5 ตารางแสดงค่าองค์ความรู้ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกร.. 45

ตารางที่ 4.6 ตารางแสดงค่าจำนวน ร้อยละ ระบุผลในภาพรวมระดับความรู้ 48

ตารางที่ 4.7 ตารางแสดงค่าความต้องการในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของ
เกษตรกร 49

ตารางที่ 4.8 ตารางแสดงค่าปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดอาหาร
สัตว์หลังฤดูทำนา..... 56

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	2
ภาพที่ 1.2 แผนที่อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น แบ่งเป็นรายตำบล.....	6
ภาพที่ 5.1 สรุปข้อตอบถูกความรู้ของเกษตรกร.....	61
ภาพที่ 5.2 สรุปช่วงคะแนนความรู้ของเกษตรกร.....	62
ภาพที่ 5.3 สรุปผลความต้องการส่งเสริมของเกษตรกร.....	63
ภาพที่ 5.4 สรุปประเด็นปัญหาของเกษตรกร.....	63
ภาพที่ 5.5 สรุปภาพรวมปัญหาของเกษตรกร.....	64

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ข้าวโพดเป็นธัญพืชที่มีความสำคัญเป็นอันดับสามของโลก รองมาจากข้าวสาลี และข้าว สามารถปลูกได้ทั่วไปในเขตร้อนภูมิอากาศอบอุ่น เขตกึ่งร้อนชื้น และพื้นที่ราบเขตร้อน โดยแหล่งปลูกมักกระจายอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ ของโลก ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา บราซิล เม็กซิโก จีน รวมทั้งในทวีปแอฟริกาใต้ สำหรับประเทศไทยข้าวโพดถือเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เนื่องจากมีพื้นที่เพาะปลูกครอบคลุมอยู่ทั่วทุกภาค ทำให้สามารถสร้างรายได้เป็นจำนวนมากให้กับประเทศ ข้าวโพดที่ปลูกในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ ข้าวโพดฝักสด และข้าวโพดอาหารสัตว์สัตว์ โดยข้าวโพดฝักสดปลูกเพื่อใช้สำหรับบริโภคเป็นอาหารและส่งออก เนื่องจากผู้บริโภคนิยมรับประทาน และมีคุณค่าทางโภชนาการสูง ส่วนข้าวโพดอาหารสัตว์เป็นพืชที่มีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมอาหารสัตว์ ปลูกเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตอาหารสัตว์ ซึ่งจังหวัดที่เป็นแหล่งปลูกข้าวโพดที่สำคัญของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดเพชรบูรณ์ นครราชสีมา เลย ลพบุรี และนครสวรรค์ (โชคชัย, 2561) ข้าวโพดอาหารสัตว์ คือหนึ่งในพืชที่มีความต้องการของตลาดสูง รัฐบาลมีการประกันราคาผลผลิต โดยข้าวโพดอาหารสัตว์ สามารถปลูกได้ทั้งปี ทั้งในช่วงต้นฤดูฝน ปลายฤดูฝน และฤดูแล้ง ข้าวโพดอาหารสัตว์มีการเพาะปลูกรวมทั้งประเทศ จำนวน 5,389,005 ไร่ พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 1,028,789 ไร่ ในเขตจังหวัดขอนแก่น จำนวน 4,907 ไร่ ในพื้นที่อำเภอภูเวียง จำนวน 132 ไร่ โดยมีการปลูกหลังฤดูทำนาทั้งประเทศ จำนวน 436,728 ไร่ ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 101,187 ไร่ ในเขตจังหวัดขอนแก่น จำนวน 907 ไร่ ในพื้นที่อำเภอภูเวียง 127 ไร่ (ทะเบียนเกษตรกร, 2565)

อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น มีพื้นที่ขึ้นทะเบียนเพาะปลูกข้าวนาปีจำนวน 136,264 ไร่ มีพื้นที่ขึ้นทะเบียนเพาะปลูกข้าวนาปรัง จำนวน 819 ไร่ มีพื้นที่ขึ้นทะเบียนเพาะปลูกพืชหลังฤดูทำนา จำนวน 1,760 ไร่ (ทะเบียนเกษตรกร, 2565) ประชากรส่วนใหญ่ของอำเภอภูเวียง มีอาชีพทำการเกษตรเป็นหลัก โดยมีการปลูกข้าวนาปีเพียงอย่างเดียว ทำให้หลังจากปลูกข้าวนาปีเสร็จสิ้นแล้วเกษตรกรประสบปัญหาการขาดรายได้ เกษตรกรวัยแรงงานบางส่วนตัดสินใจย้ายถิ่นฐานไปทำงานในต่างพื้นที่ เหลือไว้แต่เพียงเด็กและผู้สูงอายุ แต่มีเกษตรกรบางส่วนที่ยังมีอาชีพเสริม คือการปลูกพืชหลังฤดูทำนา เพื่อเพิ่มช่องทางอาชีพ เพิ่มรายได้ พืชหลังฤดูทำนาที่นิยมปลูกหลังฤดูทำนาประกอบไปด้วย พืชไร่ พืชผัก ไม้ดอก พืชปรับปรุงดิน ได้แก่ พืชตระกูลถั่ว ฝักสวนครัว ข้าวโพด ปอเทือง ดาวเรือง ทานตะวัน เป็นต้น (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2562)

จากข้อมูลดังกล่าวจึงเป็นโอกาสที่จะศึกษาวิจัย ในหัวข้อการปลูกข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกรอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น เพื่อทราบถึงข้อมูลสภาพทั่วไป สังคม เศรษฐกิจ ความรู้ ความต้องการ การผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาเพื่อที่จะเพิ่มพื้นที่การผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาด โดยเป็นการส่งเสริมอาชีพให้เกษตรกรในพื้นที่ และยังเป็นการดึงแรงงานคืนถิ่นฐานบ้านเกิดพร้อมทั้งเป็นแนวทางแก้ไขปัญหากแก่เกษตรกรที่มีความสนใจในการปลูกข้าวโพดอาหารสัตว์โดยมุ่งเน้นให้เกษตรกรสามารถผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลสภาพส่วนบุคคล สังคม เศรษฐกิจ ของเกษตรกรอำเภอเวียง จังหวัดขอนแก่น
- 2.2 เพื่อศึกษาความรู้การผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาตามหลักทางวิชาการ
- 2.3 เพื่อศึกษาหาความต้องการในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกรอำเภอเวียง จังหวัดขอนแก่น
- 2.4 เพื่อศึกษาปัญหา ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกรอำเภอเวียง จังหวัดขอนแก่น

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาเกษตรกรที่ปลูกข้าวนาปีพร้อมทั้งส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูนา ในพื้นที่อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

4.2 ขอบเขตด้านประชากร

การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการศึกษากับเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเพาะปลูกข้าวนาปี 2566 กับกรมส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 11,192 คน

4.3 ขอบเขตเชิงเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาข้อมูลสภาพทั่วไป สังคม เศรษฐกิจ องค์กรความรู้ ความต้องการ ปัญหา แนวทาง และข้อเสนอแนะ ของเกษตรกรเกี่ยวกับการปลูกข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา ในพื้นที่อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

4.4 ขอบเขตเชิงเวลา

การวิจัยครั้งนี้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล การส่งเสริมปลูกข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาในพื้นที่ อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น เดือนพฤศจิกายน 2566 – มิถุนายน 2567

5. นิยามศัพท์

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมเกษตรกรปลูกข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกร อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น มีนิยามศัพท์เฉพาะงานวิจัยเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันดังนี้

5.1 เกษตรกร หมายถึง ผู้ที่ปลูกข้าวนาปีในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร ในปี พ.ศ. 2566

5.2 การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง การส่งเสริมโดยนักส่งเสริม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ให้กับเกษตรกรในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

5.3 ความต้องการส่งเสริมการเกษตร หมายถึง ความต้องการด้านการส่งเสริม ความต้องการด้านความรู้ ความต้องการด้านสนับสนุน

5.4 ความรู้ หมายถึง ความรู้ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา

5.5 พืชหลังฤดูทำนา หมายถึง พืชที่เหมาะสมสำหรับปลูกในนาข้าว หลังจากเพาะปลูกข้าวนาปี ควรเป็นพืชอายุสั้น ใช้น้ำน้อย และ ทนแล้ง

5.6 การผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์ หมายถึง กระบวนการตั้งแต่เตรียมพื้นที่ กระบวนการผลิต ไปจนถึงเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 6.1 เกษตรกรได้รับความรู้ในการปลูกข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาตามหลักวิชาการ
- 6.2 เพื่อให้เป็นแนวทางต่อเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีขึ้น
- 6.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปประกอบการตัดสินใจกำหนดแผนการส่งเสริมการเกษตรตามแนวทางในการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นการทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยการส่งเสริมผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกร อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนวรรณกรรม และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิด หลักการ ทฤษฎี รวมทั้งการกำหนดประเด็นคำถามในการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิเคราะห์และอภิปรายผลการศึกษา ประกอบด้วยสาระสำคัญ จำนวน 6 ประเด็น ดังนี้

1. ข้อมูลบริบททั่วไปเกษตรกรในพื้นที่อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น
2. สภาพการผลิตข้าวนาปีในพื้นที่อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น
3. สภาพการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์ในพื้นที่อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น
4. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร
5. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ
6. งานวิจัย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. บริบทพื้นที่สภาพทั่วไปของอำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น

1.1 ลักษณะที่ตั้ง

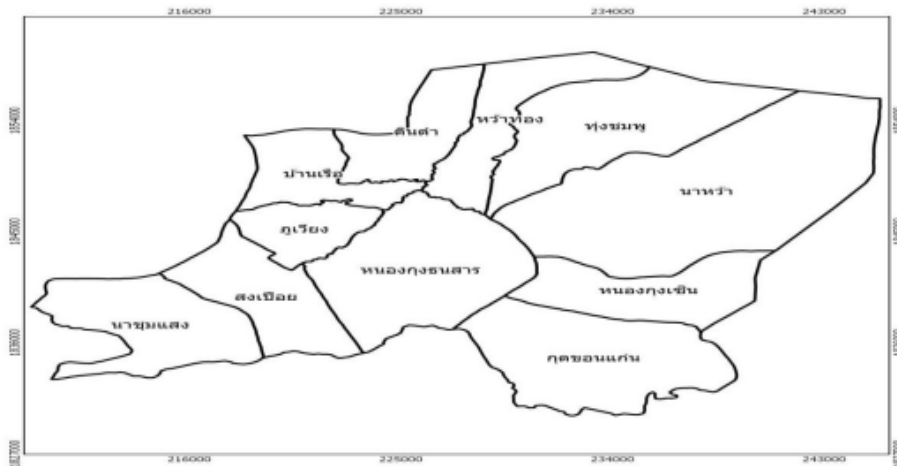
สภาพทั่วไปของอำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่นอยู่ห่างจาก จังหวัดขอนแก่นไปทางทิศตะวันตก โดยออกไปทางถนนสายขอนแก่น - ชุมแพ ถึงหลักกิโลเมตรที่ 48 แล้วแยกไปทางถนนสายกุเวียง – เวียงเก่าอีก 18 กิโลเมตร รวมระยะทางทั้งสิ้น 66 กิโลเมตร จำนวนพื้นที่อำเภอกุเวียง มีเนื้อที่ประมาณ 516 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ มี 6 ตำบลติดเขื่อนอุบลรัตน์ ซึ่งใช้ประโยชน์ในพื้นที่ราบเป็นด้านการเกษตรกรรม ปศุสัตว์ และประมง โดยประกอบไปด้วยทั้งหมด 11 ตำบล 114 หมู่บ้าน

1.2 อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อ	อำเภอนองนาคำ และ อ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์
ทิศใต้	ติดต่อ	อำเภอนองเรือ อำเภอุมแพ
ทิศตะวันออก	ติดต่อ	อำเภอนองเรือ อำเภอกุบลรัตน์
ทิศตะวันตก	ติดต่อ	อำเภอุมแพ อำเภอกุเวียงเก่า

1.3 ลักษณะภูมิประเทศ สภาพพื้นที่แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ที่ราบนอกหุบเขาไม่ติดอ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ ประกอบด้วยพื้นที่ 5 ตำบล ได้แก่ ตำบลบ้านเรือ ตำบลสงเปือย ตำบลนาชุมแสง ตำบลหนองกงธนสาร และตำบลภูเวียง
2. ที่ราบติดอ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ประกอบด้วยพื้นที่ 6 ตำบล ได้แก่ ตำบลดินด้า ตำบลห้วยทอง ตำบลหนองงูเห่า ตำบลนาหว้า ตำบลหนองกงเขิน และตำบลกุดขอนแก่น

ภาพที่ 1.2 แผนที่อำเภอภูเวียง แบ่งเป็นรายตำบล

1.4 ลักษณะของดิน

กลุ่มชุดดินที่ 18

ชุดดิน : ชุดดินชลบุรี (Cb) ชุดดินไชยา (Cya) ชุดดินโคกสำโรง (Ksr) และ ชุดดิน เขาย้อย (Kyo) มีลักษณะเด่นคือ กลุ่มดินร่วนละเอียดลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้า ปฏิกริยาดินกลางหรือเป็นด่าง การระบายน้ำเลวถึงค่อนข้างเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง

กลุ่มชุดดินที่ 25

ชุดดิน : ชุดดินกันตัง (Kat) ชุดดินอัน (On) ชุดดินเพ็ญ (Pn) ชุดดินพะยอมงาม (Pym) ชุดดินสะท้อน (Stn) ชุดดินทุ่งค่าย (Tuk) และชุดดินย่านตาขาว (Yk) ลักษณะเด่นคือ กลุ่มดินตื้น ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นด่างเล็กน้อย การระบายน้ำเลวถึงค่อนข้างเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

กลุ่มชุดดินที่ 40

ชุดดิน : ชุดดินจักราช (Ckr) ชุดดินชุมพวง (Cpg) ชุดดินหุบกระพง (Hg) ชุดดิน ห้วยแกลง (Ht) ชุดดินสันป่าตอง (Sp) และชุดดินยางตลาด (Yl) ลักษณะเด่นคือ กลุ่มดินร่วนหยาบลึกถึงลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้าหรือวัตถุต้นกำเนิดเนื้อหยาบ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดหรือเป็นกลาง การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

1.5 การแบ่งเขตการปกครอง

อำเภอภูเวียงได้ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2445 แบ่งเขตการปกครองตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 เป็น 11 ตำบล 114 หมู่บ้าน ประกอบด้วย

1) ตำบลหนองกุงชนสาร	16	หมู่บ้าน	7) ตำบลหนองกุงเขิน	9	หมู่บ้าน
2) ตำบลกุดขอนแก่น	15	หมู่บ้าน	8) ตำบลภูเวียง	8	หมู่บ้าน
3) ตำบลนาชุมแสง	12	หมู่บ้าน	9) ตำบลห้วยทอง	8	หมู่บ้าน
4) ตำบลนาหว้า	11	หมู่บ้าน	10) ตำบลทุ่งชมพู	8	หมู่บ้าน
5) ตำบลสงเปือย	11	หมู่บ้าน	11) ตำบลดินด้า	7	หมู่บ้าน
6) ตำบลบ้านเรือ	9	หมู่บ้าน			

1.6 ข้อมูลประชากร

อำเภอภูเวียง มีประชากรทั้งสิ้น 72,503 คน แยกเป็น ประชากรชาย 36,081 คน ประชากรหญิง 36,392 คน จำนวนครัวเรือน 20,698 ครัวเรือน จำนวนประชากรแยกเป็นรายตำบล

ตารางที่ 1.1 แสดงจำนวนประชากรแยกเป็นรายตำบล

ลำดับที่	ตำบล	ชาย	หญิง	รวม	ครัวเรือน
1	หนองกุงชนสาร	4,674	4,695	9,369	2,850
2	กุดขอนแก่น	4,618	4,605	9,223	2,448
3	นาชุมแสง	3,390	3,362	6,752	1,996
4	นาหว้า	4,235	4,122	8,357	2,052
5	สงเปือย	3,352	3,366	6,718	2,003
6	ทุ่งชมพู	2,400	2,342	4,742	1,184
7	ภูเวียง	2,049	2,059	4,158	1,380
8	บ้านเรือ	1,916	1,968	3,884	1,100
9	หนองกุงเขิน	3,003	3,116	6,119	1,583
10	ห้วยทอง	2,619	2,678	5,297	1,297
11	ดินด้า	2,319	2,443	4,742	1,148
12	เทศบาลตำบลภูเวียง	1,506	1,636	3,142	1,657
รวม	11 ตำบล 1 เทศบาล	36,081	36,392	72,503	20,698

1.7 สภาพทางเศรษฐกิจ

สภาพทางเศรษฐกิจของอำเภอภูเวียง โดยทั่วไปราษฎรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมโดยพื้นที่ทำการเกษตร 148,930 ไร่ แยกเป็น ทำนาข้าว 111,345 ไร่ ทำไร่อ้อย 34,760 ไร่ มันสำปะหลัง 1,380 ไร่ ยางพารา 1,064 ไร่ ปาล์มน้ำมัน 245 ไร่ พืชผัก 136 ไร่ เลี้ยงสัตว์ 10,914 ไร่ ประมง 1,989 ไร่ ส่วนอาชีพรอง ได้แก่ รับจ้าง และค้าขาย ราษฎรมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 64,965 บาท/ปี ในการใช้ประโยชน์จากที่ดินในการทำการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 17.3 ไร่ ซึ่งส่วนใหญ่ทำในฤดูฝนส่วนฤดูแล้งพื้นที่สำหรับใช้ทำการเกษตรจะลดลงเหลือเพียงเฉลี่ยครัวเรือนละ 5 ไร่ เนื่องจากมีปริมาณน้ำที่ใช้ในการเกษตรไม่เพียงพอ

สรุปบริบทพื้นที่สภาพทั่วไปของอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มสลับภูเขา มีพื้นที่ติดเขื่อนอุบลรัตน์ ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย ประชากรส่วนมากเป็นเกษตรกรรม อาชีพหลักคือ ทำเกษตร โดยมีการผลิตข้าวนาปีเป็นหลัก รองลงมาคือ รับจ้าง โดยอาศัยน้ำฝนและน้ำจากเขื่อนในการทำการเกษตร

2. สภาพการผลิตข้าวนาปีในพื้นที่ อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 2.1 แสดงข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้เพาะผลิตข้าวนาปี 2566

อำเภอกุเวียง	ครัวเรือน	แปลง	เนื้อที่ (ไร่)
ต.บ้านเรือ	725	1,139	7,316.00
ต.สงเปือย	828	1,191	7,898.73
ต.หนองกุงชนสาร	1,726	3,088	23,022.50
ต.นาชุมแสง	1,247	2,039	13,326.88
ต.กุเวียง	370	613	3,284.25
ต.นาหว้า	1,413	2,759	19,543.75
ต.หนองกุงเงิน	1,112	1,909	13,581.50
ต.กุดขอนแก่น	1,375	2,610	17,384.61
ต.ทุ่งชมพู	843	1,431	10,808.25
ต.ดินด้า	657	1,081	7,492.82
ต.หว้าทอง	898	1,465	12,615.00
รวม	11,192	19,325	136,274.29

จากตารางที่ 2.1 สภาพการผลิตผลิตข้าวนาปีในพื้นที่อำเภอกุเวียง อาศัยน้ำฝนเป็นปัจจัยหลักในการทำนา หากปีใดปริมาณน้ำฝนน้อย อาจเกิดภัยแล้งในพื้นที่ แต่เนื่องด้วยสภาพภูมิประเทศอำเภอกุเวียง มีพื้นที่ราบนอกหุบเขาไม่ติดอ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ ประกอบด้วยพื้นที่ 5 ตำบล ได้แก่ ตำบลบ้านเรือ ตำบลสงเปือย ตำบลนาชุมแสง ตำบลหนองกุงชนสาร และตำบลกุเวียง จะประสบปัญหาภัยแล้งในบางปีการผลิต ส่วนที่ราบติดอ่างเก็บน้ำอุบลรัตน์ ประกอบด้วยพื้นที่ 6 ตำบล ได้แก่ ตำบลดินด้า ตำบลหว้าทอง ตำบลทุ่งชมพู ตำบลนาหว้า ตำบลหนองกุงเงิน และตำบลกุดขอนแก่น โดยในพื้นที่ราบติดอ่างเก็บน้ำอุบลรัตน์ อาจประสบปัญหาน้ำท่วม เพราะเป็นที่เช่าการไฟฟ้า เสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัยในทุกปี แต่โดยรวมเกษตรกรยังนิยมเพาะผลิตข้าวนาปี จากข้อมูลการขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตรที่ปรากฏ

3. สภาพการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์

ตารางที่ 2.2 ข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้เพาะผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาปี 2566

พื้นที่	ครัวเรือน	แปลง	เนื้อที่ (ไร่)
ทั้งประเทศ	51,617	88,549	436,728
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	12,199	15,573	101,187
จังหวัดขอนแก่น	169	213	907
อำเภอกุเวียง	24	28	127

จากตารางที่ 2.2 ข้าวโพดอาหารสัตว์มีการผลิตในฤดูแล้งทั้งประเทศรวมทั้งสิ้น 51,617 ครัวเรือน 88,549 แปลง 436,728 ไร่ ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีเกษตรกรผลิตทั้งสิ้น 12,199 ครัวเรือน 15,573 แปลง 101,187 ไร่ ในเขตจังหวัดขอนแก่นทั้งสิ้น 169 ครัวเรือน 213 แปลง 907 ไร่ ในพื้นที่อำเภอกุเวียง 24 ครัวเรือน 28 แปลง 127 ไร่ โดยมีแนวโน้มเติบโตเพิ่มขึ้นในช่วงหลายปีหลัง ตามราคาผลผลิต และความต้องการของตลาด

ตารางที่ 2.3 ข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้เพาะผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์ อำเภอกุเวียงปี 2566

พื้นที่	ครัวเรือน	แปลง	เนื้อที่ (ไร่)
ตำบลกุเวียง	3	3	17
ตำบลบ้านเรือ	14	17	73
ตำบลสงเปือย	1	1	5
ตำบลดินดำ	2	2	13
ตำบลห้วยทอง	1	1	4
ตำบลหนองกุงชนสาร	3	4	15
อำเภอกุเวียง	24	28	127

เกษตรกรผู้เพาะผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาในพื้นที่ อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น จากข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกร กับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2566 พบอยู่ในพื้นที่ 6 ตำบล ได้แก่ ตำบลบ้านเรือ ตำบลสงเปือย ตำบลดินดำ ตำบลห้วยทอง ตำบลหนองกุงชนสาร และตำบลกุเวียง มีจำนวนทั้งสิ้น 24 ครัวเรือน 28 แปลง พื้นที่ จำนวน 127 ไร่

4. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร เป็นกระบวนการให้การศึกษาและการศึกษานอกระบบ ซึ่งแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร ประกอบด้วย ความหมายการส่งเสริมการเกษตร หลักการส่งเสริมการเกษตร รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร และวิธีการส่งเสริมการเกษตร โดยมีนักวิชาการกล่าวไว้ ดังนี้

4.1 ความหมายการส่งเสริมการเกษตร

จินดา ขลิบทอง (2545) ได้ให้ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร (Agricultural Extension) ว่าเป็นการบริหารการศึกษาแบบเสริมหรือขยายออกสู่ประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะเกษตรกรให้ได้รับความรู้เพิ่มเติม เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพและประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตทั้งครอบครัว

พัฒนา สุขประเสริฐ (2557) กล่าวถึงความหมายของการส่งเสริมการเกษตรว่า เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับหลายสาขาวิชามีเป้าหมายเพื่อให้เกษตรกร ครอบครัว และ/หรือชุมชนได้มีการพัฒนาไปสู่สถานภาพที่มีความมั่นคงในการดำรงชีวิต

เลิศภูมิ จันทร์เพ็ญกุล (2560) กล่าวว่า การส่งเสริมการเกษตร เป็นกระบวนการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพการเกษตรโดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้ให้คำปรึกษา ให้ความรู้ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรสามารถประกอบอาชีพด้วยการพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

พงษ์ศักดิ์ อังสิทธิ์ (2562) ให้ความหมายของการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรว่าเป็นกระบวนการพัฒนาความรู้ของเกษตรกรโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการพัฒนารายได้ และเกษตรกรมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี และเป็นผลให้ชุมชนชนบทมีความมั่นคงและมั่งคั่ง

สรุปได้ว่า การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง กระบวนการพัฒนาความรู้เกษตรกร โดยผ่านวิธีการต่างๆ ให้แก่เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้และนำไปใช้ต่อไป

4.2 หลักการส่งเสริมการเกษตร

การส่งเสริมการเกษตร (2559) หลักการของการส่งเสริมการเกษตรคือการสนับสนุนงานส่งเสริมการเกษตร การให้บริการ หรือช่วยเหลือเกษตรกร โดยวิธีการให้การศึกษา เพื่อปรับปรุงวิธีการและเทคนิคทางการเกษตรเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและรายได้ รวมทั้งการปรับปรุงระดับความเป็นอยู่ และสังคมในพื้นที่ให้ดีขึ้น โดยให้คำปรึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อให้เกษตรกรได้รับความรู้นำไปปฏิบัติด้วยตัวเอง จนสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ โดยเน้นให้เกษตรกรช่วยเหลือตนเองบนพื้นฐานความต้องการอย่างแท้จริง ซึ่งเป้าหมายสุดท้ายของการส่งเสริม ก็คือ “การพัฒนาคน” อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการปกครองตนเองของเกษตรกร ซึ่งจะส่งผลให้เกิดภาวะความเป็นอยู่ ที่ดีขึ้น

4.3 รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2564) กล่าวว่า รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรที่สำคัญ คือ กระบวนการส่งเสริมในลักษณะการนำวิธีการทางเทคโนโลยีการจัดการผลิตไปสู่เกษตรกร ซึ่งเป็นการดำเนินการส่งเสริมในลักษณะต่าง ๆ เพื่อพัฒนาตามวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมนั้น ๆ ซึ่งพบว่า มีหลายรูปแบบที่น่าสนใจควรจะได้รับการวิเคราะห์ ดังนี้

4.3.1 รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร โดยทั่วไป

- 1) รูปแบบการส่งเสริมอย่างเป็นทางการ เป็นการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมตามระเบียบราชการ โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร เพิ่มรายได้ และคุณภาพชีวิตของเกษตรกร โดยมีรัฐบาลส่วนกลางเป็นผู้ดำเนินการบริหารจัดการ และมีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานหลัก
- 2) การส่งเสริมในรูปแบบของการฝึกอบรมและเยี่ยมเยียนเป็นรูปแบบของระบบที่จะทำให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมได้เข้าถึงเกษตรกรอย่างใกล้ชิดโดยการเยี่ยมและให้คำแนะนำแก่เกษตรกรเพื่อนำปัญหาไปสู่การแก้ไขอย่างเป็นระบบ
- 3) การส่งเสริมการเกษตรโดยสถาบันการศึกษาเป็นการส่งเสริมในรูปแบบของการดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยมีการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการเกษตรร่วมกับสถานีวิจัยและฟาร์มทดลองของมหาวิทยาลัย

4.3.2 รูปแบบการส่งเสริมทางเลือก

- 1) รูปแบบการส่งเสริมมุ่งพัฒนาผลผลิตการเกษตรเฉพาะอย่าง เป็นการมุ่งส่งเสริมการผลิตเป็นหลัก โดยการบริหารจัดการหน่วยเดียว การส่งเสริมจะเน้นเทคโนโลยีการผลิตเพื่อผลผลิต การใช้ทรัพยากรนำเข้า การตลาดและราคาสินค้าเป็นเป้าหมายสำคัญ ความสำเร็จของการส่งเสริมในรูปแบบนี้สามารถวัดได้จากผลผลิต และผลิตภัณฑ์รวมเฉพาะที่ขึ้นนั้น ๆ
- 2) การส่งเสริมการเกษตรแบบมีส่วนร่วม เป็นการส่งเสริมที่มีการวางแผนโครงการร่วมกับเกษตรกร โดยมีองค์กรท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการและมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมคอยช่วยให้คำแนะนำการดำเนินการ ความสำเร็จของการส่งเสริมรูปแบบนี้ สามารถวัดจากความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ซึ่งการดำเนินการสามารถขยายผลต่อเนื่องได้เป็นอย่างดี
- 3) การส่งเสริมในรูปแบบของโครงการ เป็นการส่งเสริมที่ต้องความรวดเร็วในการดำเนินงานโดยองค์กรของรัฐ ซึ่งมีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นผู้รับผิดชอบหลัก ความสำเร็จของโครงการสามารถวัดได้จาก การเปลี่ยนแปลงในระยะสั้นเท่านั้น
- 4) การส่งเสริมในรูปแบบของการพัฒนาระบบฟาร์ม เป็นรูปแบบของการส่งเสริมที่ใช้เทคโนโลยีการผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการและความเหมาะสมกับสภาพระบบการผลิตในท้องถิ่นโดยเฉพาะกับเกษตรกรรายย่อยกระบวนการในการถ่ายทอดความรู้จะเป็นไปอย่างช้าๆการวัดความสำเร็จจะวัดจากการยอมรับเทคโนโลยีจากโครงการส่งเสริมและความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีของเกษตรกรอย่างต่อเนื่องเมื่อโครงการสิ้นสุดแล้ว

5) การส่งเสริมในรูปแบบของการร่วมรับผิดชอบในค่าใช้จ่าย การส่งเสริมในรูปแบบนี้เป็นการคาดหมายว่า การดำเนินการส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาผลผลิตจะเหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่นนั้น โดยสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นของเกษตรกรได้ ซึ่งค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจะเป็นภาระของท้องถิ่น ในส่วนหนึ่งด้วย แต่เนื่องด้วยเกษตรกรอาจจะมีข้อจำกัดในด้านค่าใช้จ่าย ดังนั้นหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องจะต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดร่วมกัน

6) รูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรแบบเกษตรพันธสัญญา เป็นการส่งเสริมในรูปแบบที่สามารถสร้างความมั่นใจต่อเกษตรกรผู้ผลิต โดยผู้ส่งเสริมจะเป็นฝ่ายเอกชนที่สนับสนุนการผลิตแก่เกษตรกร ทั้งด้านเทคโนโลยีการผลิต การจัดการ และการรับซื้อผลผลิต แต่ทั้งนี้ต้องอาศัยความร่วมมือในการทำข้อตกลงการผลิตที่มีคุณภาพตามที่กำหนดและการรับซื้อผลผลิตตามราคาที่ตกลง อันจะเป็นการสร้างความมั่นใจต่อทั้งสองฝ่าย

สรุปได้ว่า รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรที่สำคัญมี 2 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรโดยทั่วไปและรูปแบบการส่งเสริมทางเลือก ซึ่งรูปแบบในการส่งเสริมการเกษตรที่ดี จะต้องมีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ตรงกับความต้องการ และสอดคล้องกับบริบทของชุมชนทั้งในด้านทรัพยากรและภูมิปัญญา ซึ่งจะเป็นอีกปัจจัยที่จะช่วยสนับสนุนให้การส่งเสริมการเกษตรเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จได้โดยง่าย

4.4 วิธีการส่งเสริมการเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตร (2557) ได้อธิบายว่า การส่งเสริมการเกษตรมีวิธีการที่หลากหลาย เมื่อประมวลเป็นรูปแบบต่างๆ จะมีรูปแบบสำคัญๆ ประมาณ 4 รูปแบบ ซึ่ง FAO ได้รวบรวมจากรูปแบบการส่งเสริมการเกษตรในประเทศต่างๆ รูปแบบแต่ละรูปแบบมีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และสังคมเกษตรที่แตกต่างกัน สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

- 1) การถ่ายทอดเทคโนโลยี
- 2) การส่งเสริมแบบมีส่วนร่วม
- 3) การส่งเสริมแบบตลาดนำการผลิต
- 4) การส่งเสริมการศึกษานอกระบบ

กรมส่งเสริมการเกษตร (2560) ได้มีวิธีการส่งเสริมการเกษตรที่เรียกว่า ระบบส่งเสริมการเกษตรรูปแบบ (T and V system) โดยแบ่งวิธีปฏิบัติงาน ได้ดังนี้

1) การถ่ายทอดความรู้ (Training) เป็นระบบมุ่งเน้นการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาบุคลากรในด้านสมรรถนะ ด้านวิชาการ และด้านแผนงานโครงการ โดยมีการถ่ายทอดความรู้ผ่านเวทีระบบส่งเสริมการเกษตรคือ เวทีการประชุมเพื่อการบริหาร เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเวทีการฝึกอบรม

2) การเยี่ยมเยียน (Visiting) การเยี่ยมเยียนเกษตรกรในระบบส่งเสริมการเกษตร เป็นการพบปะเกษตรกรในลักษณะกลุ่มและรายบุคคล โดยมีการนัดหมายวัน เวลา ที่ชัดเจน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรจัดทำแผนพัฒนาตนเอง จัดให้มีการถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยีที่เหมาะสมให้กับเกษตรกร ติดตามการดำเนินงานโครงการต่างๆ และแก้ปัญหาเกษตรกร ตลอดจนเป็นการประสานการบูรณาการทุกภาค

ส่วนโดยยึดพื้นที่เป็นเป้าหมายร่วมกัน โดยมีขั้นตอนการเยี่ยมชม ดังนี้ ขั้นตอนการเตรียมการก่อนการเยี่ยมชม ขั้นตอนการเยี่ยมชม ขั้นตอนการสรุปผลการเยี่ยมชม

3) การสนับสนุน (Supporting) หมายถึงการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานส่งเสริมและพัฒนา การเกษตรในพื้นที่ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้มีขวัญกำลังใจ สมรรถนะ มีระบบวิธีการทำงาน และที่สำคัญคือต้องจัดให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีเครื่องมืออุปกรณ์อาคาร สถานที่ และยานพาหนะให้พร้อมสมบูรณ์ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็น กำลังหลักในการปฏิบัติงานกับเกษตรกร เป็นที่เชื่อถือยอมรับในขีดความสามารถและมีพลังที่จะขับเคลื่อน การปฏิรูปภาคการเกษตร ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยการสนับสนุนจะมี ๒ ประเด็น ได้แก่ ด้านโครงสร้าง อุปกรณ์ และการสร้างขวัญกำลังใจ จะเป็นการเพิ่ม ประสิทธิภาพการดำเนินงาน เป็น การให้บริการและสนับสนุนการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยพัฒนาโครงสร้างอุปกรณ์พื้นฐานในการปฏิบัติงาน ด้านวิชาการ จะมีทั้งการสนับสนุนจากหน่วยงานเฉพาะด้านภายในกรมส่งเสริมการเกษตร ทั้งในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทางการเกษตร

4) การนิเทศงาน (Supervision) การนิเทศงานจะมี ๒ ระดับ คือ การนิเทศงานระดับ ส่วนกลาง/เขต ซึ่งจะมีการดำเนินการ นิเทศงานปีละ ๓ ครั้ง และการนิเทศงานระดับจังหวัดจะมีการดำเนินการปีละ ๖ ครั้ง โดยจะกำหนด ประเด็นการนิเทศ ดังนี้ งานตามนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ งานตามภารกิจของกรมส่งเสริมการเกษตรการขับเคลื่อนระบบส่งเสริมการเกษตรการบริหารงานสำนักงานและการบริหารงานงบประมาณโครงการ

5) การจัดการข้อมูล (Data management) แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1.การจัดการข้อมูลสารสนเทศ เป็นการทำให้มีระบบจัดการฐานข้อมูลต่างๆ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนงาน/โครงการ ตลอดจนการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร ได้ตรงกับความต้องการของเกษตรกรและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ โดยมีการสร้างระบบเครือข่าย คอมพิวเตอร์ที่มีมาตรฐาน รวมทั้งการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างส่วนกลางกับส่วนภูมิภาค และจัดทำเป็นสารสนเทศ สำหรับให้บริการด้านข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การจัดทำระบบภาวะการผลิตพืช รายเดือน/ทะเบียนเกษตรกร/ฐานข้อมูลด้านการเกษตร

2. การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร จะทำให้การดำเนินการพัฒนาตรงกับ ความต้องการของเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และไม่เกิดความซ้ำซ้อน แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ แผนพัฒนาการเกษตรระดับ ตำบล อำเภอ จังหวัด และแผนการผลิตของเกษตรกร ซึ่งจะมีทั้ง แผนการผลิตระดับกลุ่ม และแผนการผลิตของเกษตรกรรายบุคคล (IFPP : Individual Farm Production Plan)

พงษ์ศักดิ์ อังสิทธิ์ (2556) กล่าวว่า วิธีส่งเสริมการเกษตร เป็นกระบวนการของการนำความรู้ วิชาการและเทคโนโลยีไปสู่เกษตรกร เป็นลักษณะของการถ่ายทอด ซึ่งอาจจะเรียกว่าเป็นวิธีการสอนหรือฝึกอบรม วัตถุประสงค์มุ่งที่จะให้เกษตรกร สามารถสร้างความสนใจความรู้ และนำไปสู่การปฏิบัติของเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจจะเรียกว่าเป็นวิธีการสอน หรือฝึกอบรม ประกอบด้วย วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยอิงบุคคลเป้าหมายเป็นเกณฑ์ การส่งเสริมโดยอิงวัตถุประสงค์เป็นเกณฑ์ วิธีการส่งเสริมโดยอิงเจ้าหน้าที่เป็นเกณฑ์ วิธีการส่งเสริมโดยอิงเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเกณฑ์ วิธีการส่งเสริมโดยอ้างอิงชุมชนเป็นเกณฑ์ โดยมุ่งที่จะให้เกษตรกรสามารถสร้างความสนใจ ในความรู้ และนำไปสู่การปฏิบัติของเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.4.1 วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยอิงบุคคลเป้าหมายเป็นเกณฑ์ จำแนกได้ 3 วิธี ได้แก่

1) วิธีการส่งเสริมแบบบุคคลต่อบุคคล เป็นการส่งเสริมโดยการให้เกษตรกรหรือบุคคลผู้รับการถ่ายทอดความรู้เป็นรายบุคคล ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และเกิดปฏิสัมพันธ์กับนักวิชาการผู้ถ่ายทอด เจ้าหน้าที่ส่งเสริมทำให้เกิดเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว เชื่อมมั่น มีความสนใจ

2) วิธีการส่งเสริมโดยกลุ่มบุคคล เป็นวิธีที่จะให้ผลดี ในการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของผู้รับการส่งเสริม จากขั้นสนใจ ไปสู่การทดลองทำดู และหากเป็นที่พอใจแล้ว ก็อาจไปถึงขั้นยอมรับ การส่งเสริมแบบกลุ่ม เป็นวิธีการที่นิยมใช้และมีประสิทธิภาพมาก

3) การส่งเสริมแบบมวลชน เป็นการส่งเสริมที่สามารถใช้ กับคนจำนวนมาก ได้อย่างกว้างขวาง สามารถใช้ประโยชน์ได้ดี ได้แก่ การจัดนิทรรศการ โทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์เผยแพร่ วารสาร เอกสาร และโปสเตอร์ การส่งเสริมแบบมวลจะช่วย ในการส่งเสริมเผยแพร่งานส่งเสริม เทคโนโลยี นวัตกรรม

4.4.2 การส่งเสริมโดยอิงวัตถุประสงค์เป็นเกณฑ์ จำแนกได้ 4 วิธี ได้แก่ การส่งเสริมโดยการเลือกการส่งเสริมเพียงเรื่องเดียว การส่งเสริมโดยการเลือกเรื่องที่จะส่งเสริมหลาย ๆ เรื่อง การส่งเสริมโดยการเลือกเรื่องทั้งหมดเกี่ยวกับฟาร์มและบ้านเรือน และการส่งเสริมโดยการเลือกท้องที่ที่ใดท้องที่หนึ่งเป็นเป้าหมาย

4.4.3 การส่งเสริมโดยอิงเจ้าหน้าที่เป็นเกณฑ์ จำแนกได้ 4 วิธี ได้แก่ การใช้ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีความรู้แบบกว้าง การใช้ทีมนักวิชาการ การใช้เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วย และการใช้เจ้าหน้าที่เป็นสื่อมวลชน

4.4.4 การส่งเสริมโดยเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ การพัฒนาคอมพิวเตอร์ การสื่อสารทางไกล การใช้ระบบดาวเทียม และการวิวัฒนาการข้อมูลผ่านคอมพิวเตอร์

4.4.5 การส่งเสริมโดยอ้างอิงชุมชนเป็นเกณฑ์ ได้แก่ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบล ศูนย์การเรียนรู้ประจำตำบล และการถ่ายทอดความรู้ กิจกรรมชุมชน วิสาหกิจชุมชน หรือประชารัฐพัฒนาแบบบูรณาการ

สรุปได้ว่าวิธีการส่งเสริมการเกษตร เป็นกระบวนการนำความรู้วิชาการ และเทคโนโลยีไปสู่เกษตรกร ในรูปแบบและวิธีการต่างๆ เพื่อให้เกษตรกรเข้าถึงการส่งเสริมเกษตรให้ได้มากที่สุด

5. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ

5.1 ทฤษฎีมาสโลว์ อธิบายความต้องการไว้ว่า ความต้องการเป็นลำดับขั้น (Maslow's Hierarchy of Needs) เป็นทฤษฎีจิตวิทยาที่ ระบุว่า มนุษย์มีความต้องการทั้งหมด 5 ชั้นด้วยกัน มีเรียงลำดับจากขั้นต่ำสุดไปหาสูงสุด มนุษย์จะมีความต้องการในขั้นต่ำสุดก่อน เมื่อได้รับการตอบสนองจนพอใจแล้วก็จะเกิดความต้องการขั้นสูงต่อไป ความต้องการของบุคคลจะเกิดขึ้น 5 ชั้นเป็นลำดับ ดังนี้

- 1) ความต้องการพื้นฐานทางด้านร่างกาย (Physiological Needs)
- 2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs)
- 3) ความต้องการความรักและสังคม (Belonging and Love Needs)
- 4) ความต้องการการได้รับการยกย่องนับถือในตนเอง (Esteem Needs)
- 5) ความต้องการพัฒนาศักยภาพของตน (Self-actualization)

5.2 ทฤษฎีสองปัจจัยของเฟรเดอริก เออวิง เฮิร์ซเบิร์ก (Frederick Irving Herzberg) นักจิตวิทยาอุตสาหกรรม ได้พัฒนาทฤษฎีการจูงใจที่นิยมแพร่หลายอีกทฤษฎีหนึ่ง คือ ทฤษฎี 2 ปัจจัย ดังนี้

- 1) ปัจจัยจูงใจหรือสิ่งที่พอใจ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของงาน เรื่องของการกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานดีขึ้น เช่น การได้รับคำชมเชย ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน การได้รับความเคารพนับถือจากคนอื่น
- 2) ปัจจัยอนามัยหรือสิ่งที่ไม่พอใจ ส่วนใหญ่จะเป็นปัจจัยเกี่ยวข้องกับ สภาพแวดล้อมการทำงาน เป็นปัจจัยที่ใช้บำรุงรักษาจิตใจของผู้ปฏิบัติงาน ที่จะทำให้มีกำลังใจ ในการทำงาน เช่น เงินเดือน การบังคับบัญชา สภาพแวดล้อมในการทำงาน นโยบายและการบริหาร

5.3 ทฤษฎีความต้องการของแมคเคลแลนด์ เป็นนักจิตวิทยาชาวอเมริกัน มีแนวคิดที่มนุษย์มีการเรียนรู้ความต้องการจากสังคมที่เกี่ยวข้อง จนมีความต้องการที่ก่อตัวและพัฒนาตลอดช่วงชีวิตของตน ได้เสนอทฤษฎีความต้องการ จากการเรียนรู้โดย ได้อธิบายความต้องการเป็น 3 ประเภท ได้แก่

- 1) ความต้องการความสำเร็จ เป็นความต้องการที่จะทำงานได้มีประสิทธิภาพ ดีขึ้น ผลงานมีมาตรฐาน และบรรลุเป้าหมาย มุ่งความสำเร็จมากกว่าผลตอบแทนหรือรางวัลและต้องการ ลักษณะพฤติกรรมจะออกมาเป็นการกำหนดเป้าหมายการทำงานที่ท้าทายความสามารถ เป็นการรับผิดชอบงานของตนเองมากกว่าการมีส่วนร่วมกับผู้อื่น
- 2) ความต้องการความผูกพัน เป็นความต้องการที่มนุษย์ต้องการ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น และต้องการที่จะรักษามิตรภาพหรือความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยจะมีพฤติกรรมที่แสดงออกที่อยากให้บุคคลอื่นชื่นชมชื่นชอบตนเอง มีส่วนร่วมในกิจกรรม ทางสังคม งานพบปะสังสรรค์ งานเลี้ยงต่างๆ

3) ความต้องการอำนาจ โดยอำนาจสามารถแบ่งได้เป็นอำนาจส่วนบุคคล ซึ่งเป็นประโยชน์บุคคลกับอำนาจสถาบัน ซึ่งมักเป็นประโยชน์ส่วนรวม โดยเป็นความต้องการ ที่มนุษย์ต้องการควบคุม รับผิดชอบ มีอิทธิพลเหนือผู้อื่น

5.4 ทฤษฎีความต้องการของอัลเดอร์เฟอร์ เป็นนักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ได้อธิบายความต้องการของมนุษย์ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท โดยเรียกว่า ทฤษฎี ERG (ERG theory) ได้แก่ ความต้องการเพื่อดำรงชีพ (existence needs) ความต้องการความสัมพันธ์ทางสังคม (relatedness needs) และ ความต้องการเจริญก้าวหน้า (growth needs)

1) ความต้องการเพื่อดำรงชีพ (Existence Needs: E) เป็นความต้องการ ที่จำเป็นในการอยู่รอดของชีวิต ทั้งความปลอดภัยในชีวิตและทางร่างกาย เพื่อให้มนุษย์มีชีวิต อยู่ต่อไป เปรียบได้กับความต้องการระดับ “ความต้องการทางร่างกายและความต้องการ ความปลอดภัย” ของมาสโลว์ นั่นเอง

2) ความต้องการความสัมพันธ์ทางสังคม (Relatedness Needs: R) เป็นความต้องการที่จะมีความสัมพันธ์กับสังคมนอกข้าง เกี่ยวเนื่องกับความสัมพันธ์ของสังคมนอกด้าน เช่น ด้านเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา และสภาพแวดล้อมอื่นๆ เป็นต้น ตรงกับ “ความต้องการทางสังคม” ตามแนวคิดของมาสโลว์ นั่นเอง

3) ความต้องการเจริญก้าวหน้า (Growth Needs: G) เป็นความต้องการ ที่จะพัฒนาตนเอง เพื่อความเจริญเติบโต การใช้ศักยภาพของตัวเองที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด แสวงหาความท้าทายใหม่ๆและโอกาสในการเอาชนะ โดยเปรียบได้กับ “ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง และความต้องการ ที่จะเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง” ตามแนวคิดของมาสโลว์ นั่นเอง

ณัฐพันธ์ เชนรนนท์ (2551) กล่าวถึงทฤษฎีอี อาร์ จี (ERG Theory) ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ สรุปได้ว่า ความต้องการของมนุษย์สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. ความต้องการการดำรงอยู่ เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ในการที่จะ ดำรงชีพ เช่น อาหาร น้ำ อากาศ
2. ความต้องการความสัมพันธ์ เป็นความต้องการที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ในสังคม เช่น ความรัก และการยอมรับนับถือจากบุคคลอื่น
3. ความต้องการความก้าวหน้า เป็นความต้องการของบุคคลที่จะก้าวหน้าและพัฒนาตนเอง

วิเชียร วิทย์อุดม (2552) กล่าวถึงทฤษฎีความต้องการความสำเร็จของแมคเคลแลนด์ (McClelland's Achievement Motivation Theory) ว่าได้เสนอทฤษฎีความต้องการจากการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการจูงใจ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับแนวความคิดของการเรียนรู้อย่างใกล้ชิด ตามทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่าโดยปกติแล้วความต้องการที่มีอยู่ในตัวคนเราจะมีเพียง 2 ชนิด คือ ความต้องการมีความสุขทางกาย และความต้องการปลอดภัยจากการเจ็บปวด แต่สำหรับความต้องการอื่นๆ นั้น จะเกิดขึ้นภายหลังโดยวิธีการเรียนรู้ และมีความเชื่อว่าการจูงใจของคนมีพื้นฐานมากจากวัฒนธรรมของสังคม โดยเชื่อว่ามาจากความต้องการการเรียนรู้ 3 สิ่ง คือ ความต้องการความสัมฤทธิ์ผล ความต้องการมิตรสัมพันธ์ และความต้องการอำนาจ

กล่าวโดยสรุป จากการทบทวนวรรณกรรมแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ คือ ความอยากได้หรือความประสงค์ ความต้องการเป็นสิ่งที่มนุษย์แสดงออกทางพฤติกรรมเพื่อสนองความปรารถนาของตนเองทางกายและจิตใจ

6. งานวิจัย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษางานวิจัยเรื่อง การส่งเสริมผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกร ในเขตพื้นที่อำเภอ ภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้รวบรวมผลงานวิจัยต่างๆ พอสรุปได้ดังนี้

6.1 สภาพพื้นฐานทั่วไป สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร

6.1.1 เพศ

ทองพาวัว ทรัพย์เรียงสกุล (2562) ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้ง ตามหลักบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจ อำเภอพรหมภราดร จังหวัดพิษณุโลก เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 56.26 เป็นเพศชาย โดยมีความใกล้เคียงกับ สมชาย บุญประดับ (2546) ศึกษาเรื่องการผลิตข้าวโพดสัตว์หลังนา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 62.10 เป็นเพศชาย

6.1.2 อายุ

ทองพาวัว ทรัพย์เรียงสกุล (2562) พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 55.96 ปีโดยมีความใกล้เคียงกับ สมชาย บุญประดับ (2546) พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 53.72 ปี

6.1.3 ระดับการศึกษา

ทองพาวัว ทรัพย์เรียงสกุล (2562) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สมชาย บุญประดับ (2546) ที่เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และ เจษฎา จารุชาติ (2561) ศึกษาเรื่อง การเจริญเติบโตและผลผลิตของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่ผลิตต่อเนื่อง 2 ฤดู ในแปลงเกษตรกรที่เคยมีการผลิตพืชร่วม พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา

6.1.4 จำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือน

ทองพาวัว ทรัพย์เรียงสกุล (2562) พบว่า จำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือน 2.97 คน โดยมีความสอดคล้องกับ สมชาย บุญประดับ (2546) พบว่า จำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือน 2.89 คน

6.1.5 ตำแหน่งทางสังคม

เจษฎา จารุชาติ (2561) พบว่า เกษตรกรไม่มีตำแหน่งทางสังคม เช่นเดียวกับกับ ชัยณรงค์ บุหงาวงษ์ (2559) และ ทองพาวัว ทรัพย์เรียงสกุล (2562)

6.1.6 การเป็นสมาชิกสถาบัน/กลุ่มเกษตรกร

ทองพาวัว ทรัพย์เรียงสกุล (2562) ส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม เกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธกส. โดยมีความใกล้เคียงกับ ชัยณรงค์ บุหงาวงษ์ (2559) ศึกษาเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อทำข้าวโพดหมัก ที่สมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธกส.เช่นกัน

6.1.7 อาชีพหลัก

ทองพาววิญญู ทรัพย์เรียงสกุล (2562) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก และส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างเป็นอาชีพรอง เช่นเดียวกันกับ สมชาย บุญประดับ (2546) ที่มีอาชีพหลักทำการเกษตร คือผลิตข้าวนาปี ส่วนอาชีพรองคือรับจ้าง ทำสวน ทำไร่

6.1.8 รายได้ของครัวเรือน

ทองพาววิญญู ทรัพย์เรียงสกุล (2562) โดยแบ่งรายได้ของครัวเรือนออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ รายได้จากการผลิตข้าวนาปี โดยมีรายได้เฉลี่ย 78245.20 บาทต่อปี และรายได้จากการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์ โดยมีรายได้เฉลี่ย 128,358.58 บาทต่อปี

6.1.9 พื้นที่ทำการเกษตร

ทองพาววิญญู ทรัพย์เรียงสกุล (2562) ส่วนใหญ่มีพื้นที่ผลิตข้าวเฉลี่ย 12.01 ไร่ ส่วนใหญ่มีพื้นที่ผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งเฉลี่ย 10.62 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ของตนเอง

6.1.10 ประสบการณ์ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา

ทองพาววิญญู ทรัพย์เรียงสกุล (2562) พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ในการข้าวโพดอาหารสัตว์เฉลี่ย 12.87 ปี โดยมีความแตกต่างจาก สมชาย บุญประดับ (2546) พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ในการข้าวโพดอาหารสัตว์เฉลี่ย 5.26 ปี

6.2 องค์ความรู้การผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา

6.2.1 สายพันธุ์ที่ใช้ผลิต

สุริพัฒน์ ไทยเทศ (2558) ศึกษาเรื่อง การปรับปรุงพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ทนทานแล้ง พบว่า เกษตรกรร้อยละ 73.08 ใช้ข้าวโพดอาหารสัตว์พันธุ์นครสวรรค์ โดยมีความใกล้เคียงกับ สมชาย บุญประดับ (2546) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ข้าวโพดอาหารสัตว์พันธุ์นครสวรรค์ ในการเพาะผลิตเช่นกัน

6.2.2 การเตรียมดินและการผลิต

สุริพัฒน์ ไทยเทศ (2558) พบว่า เกษตรกรมีจำนวนครั้งการไถดินสำหรับผลิตเฉลี่ย 2 ครั้ง โดยเกษตรกรมีการยกแปลงผลิตแถวคู่ ด้านการผลิตเกษตรกรผลิตด้วยวิธีการใช้เครื่องหยอดเมล็ด ระยะห่างในการผลิตพบว่าใช้ระยะระหว่างแถวเฉลี่ย 80/40 เซนติเมตร โดยไม่แตกต่างกันจาก สมชาย บุญประดับ (2546) เกษตรกรมีการผลิตแถวคู่ยกแปลง ระยะในการผลิต 75/25 เซนติเมตร

6.2.3 อัตราการใช้เมล็ดพันธุ์

สุริพัฒน์ ไทยเทศ (2558) พบว่า อัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดอาหารสัตว์ของเกษตรกร เกษตรกรร้อยละ 62.7 มีอัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดอาหารสัตว์ 2.5-3 กิโลกรัมต่อไร่ รองลงมาร้อยละ 23.3 มีอัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดอาหารสัตว์ 3 -3.5 กิโลกรัมต่อไร่

6.2.4 การใส่ปุ๋ย

วรรณวิสาข์ ปั่นศักดิ์ (2562) ศึกษาเรื่อง การประเมินการเจริญเติบโตและสถานะไนโตรเจนสำหรับการใส่ปุ๋ยแบบผันแปรอัตราในการผลิตข้าวโพดใช้อากาศยานไร้คนขับ พบว่า เกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยเคมีเป็นหลัก โดยมีความใกล้เคียงกับ ทองพาววิญ ทรัพย์เรียงสกุล (2562) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 76.63 มีการใช้ปุ๋ยเคมี รองลงมา เกษตรกรมีการใส่ปุ๋ยคอก/ปุ๋ยหมัก รองพื้น สมชาย บุญประดับ (2546) พบว่าเกษตรกรให้ปุ๋ยไนโตรเจน 2 ครั้ง

6.2.5 การให้น้ำ

ทองพาววิญ ทรัพย์เรียงสกุล (2562) พบว่า เกษตรกรมีการให้น้ำลาดในแปลง โดยการสูบน้ำจากบ่อน้ำขนาดเล็กและบ่อนบาดาลในพื้นที่การเกษตร

6.2.6 การเก็บเกี่ยว

ทองพาววิญ ทรัพย์เรียงสกุล (2562) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ มีการใช้เครื่องจักรในการเก็บเกี่ยว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แตกต่างกับการรายงานของ รานีย์ ท่าโพธิ์ (2556) ที่ใช้เฉพาะแรงงานคนในการเก็บเกี่ยวผลผลิต มีการคัดแยกฝัก ข้าวโพดที่เสียออก และจะเก็บฝักข้าวโพดไว้ในยุ้งฉางก่อนจึงสีเป็นเมล็ดออกจำหน่าย

6.2.7 ปริมาณผลผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์

พีรพล เข้มเพชร (2561) ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบคุณภาพข้าวโพดในอาหารสัตว์ต่อสมรรถนะการผลิตพบว่า ปริมาณผลผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์ที่เกษตรกรเก็บเกี่ยวได้ เฉลี่ยคือ 737.38 กิโลกรัมต่อไร่ โดยมีความแตกต่างจาก ทองพาววิญ ทรัพย์เรียงสกุล (2562) พบว่า ปริมาณผลผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์ที่เกษตรกรเก็บเกี่ยวได้ เฉลี่ยคือ 1,504.32 กิโลกรัมต่อไร่ และมีต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 3,348.89 บาทต่อไร่ ขณะที่การวิจัยของ ชัยณรงค์ บุนหวางษ์ (2559) ศึกษาเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อทำข้าวโพดหมัก มีต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 2,435 บาทต่อไร่

6.3 ความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา

ความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่สำคัญ ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาแยกรายละเอียด พบว่า มี 2 ประเด็น ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐร่วมกับภาคเอกชนจัดหาตลาดรับซื้อผลผลิตที่แน่นอนให้แก่เกษตรกร รองลงมา เจ้าหน้าที่ส่งเสริมจัดอบรมให้ความรู้ด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ดูแลเพื่อวางแผนเตรียมตัวก่อนฤดูกาลผลิต สอดคล้องกับ พรรณิภา อนุรักษากรกุล (2562) พบว่า ปัญหาด้านการตลาด ราคาผลผลิตตกต่ำ และราคาปัจจัยการผลิตสูง เช่น ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง และเครื่องมือทางการเกษตร ซึ่งปัญหาดังกล่าว เกษตรกรไม่สามารถแก้ไขปัญหาเองได้ โดยเฉพาะปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ และราคาปัจจัยการผลิตที่สูงเกินไป จึงต้องการให้ ภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือควบคุมราคาผลผลิตและปัจจัยในการผลิต ดังนั้นเพื่อให้เกษตรกรมีอำนาจต่อรอง ด้านการตลาด เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันผลิต และจำหน่าย เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาในอนาคตต่อไป

6.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร

6.4.1 ปัญหา

ทองพาววิญ ทรัพย์เริงสกุล (2562) พบว่า ปัญหาของเกษตรกรในการผู้ผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งตามหลักการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ โดยเมื่อพิจารณาแยกออกรายละเอียด พบว่า ปัญหาด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้ง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีประเด็นย่อยที่เกษตรกรเห็นด้วยว่าเป็นปัญหา 2 ประเด็น คือ การเตรียมดิน และการจัดการในการผลิตดูแลรักษา สอดคล้องกับ พรธนิภา อนุรักษ์ากกุล (2561) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่ได้นำเทคโนโลยีการผลิตที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปปรับใช้ในพื้นที่ เช่น พันธุ์การใช้ปุ๋ย การปรับปรุง บำรุงดิน เนื่องจากยังไม่มั่นใจว่าเทคโนโลยีดังกล่าวจะดีกว่าเทคโนโลยีที่เกษตรกรเคยปฏิบัติหรือไม่ และเกษตรกรมักเข้าใจว่า การใส่ปุ๋ยที่เพิ่มมากขึ้นจะทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นด้วย เกษตรกรบางรายจึงมีการใส่ปุ๋ยเพิ่มขึ้นโดยไม่มีการตรวจวิเคราะห์ดิน และ ไม่ได้คำนึงถึงความต้องการของพืช

6.4.2 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่าด้านที่เกษตรกรเห็นด้วยกับ ข้อเสนอแนะ 2 ด้าน คือ ด้านประเด็นให้ความรู้ และด้านวิธีการส่งเสริม

1) ด้านประเด็นให้ความรู้ เกษตรกรมีความต้องการให้มีการสร้าง ความรู้ความเข้าใจ การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์หลังฤดูทำนา การจัดอบรมให้ความรู้การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์หลังฤดูทำนา การจัดอบรมให้ความรู้ด้านการเตรียมดิน การเก็บเกี่ยว การจัดการผลิตดูแลรักษา และการร่วมกลุ่มการจำหน่ายข้าวโพดเลี้ยงสัตว์หลังฤดูทำนา สอดคล้องกับ วิษณุ อรรถวานิช (2562) พบว่า เกษตรกรขาดความรู้ในการเพาะผลิต และจัดการแปลงข้าวโพดเลี้ยงสัตว์สำหรับเกษตรกรและเกษตรกรมือใหม่ ดังนั้นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้เรื่องการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร เพราะเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เกษตรกรผลิตข้าวโพดได้มีคุณภาพ

2) ด้านวิธีการส่งเสริม เกษตรกรมีความต้องการในด้านวิธีการส่งเสริมโดยเห็นด้วย ว่า ควรจัดให้มีการอบรมก่อนเริ่มเพาะผลิต และจัดทำแปลงสาธิต โดยเกษตรกรมีความต้องการในด้านวิธีการส่งเสริมผ่าน ช่องทางการได้รับข่าวสารความรู้ทางสื่อออนไลน์ เช่น ไลน์ เฟซบุ๊กวิดีโอ สอดคล้องกัน ระหว่างประเด็นความรู้ที่เกษตรกร ต้องการและวิธีการส่งเสริมที่ได้ส่งเสริมอยู่แล้ว ภาครัฐอาจจะต้องหาความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ให้เกษตรกรได้ศึกษาและเรียนรู้เพื่อพัฒนาการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งของเกษตรกร และยังเห็นได้ว่าเกษตรกรยังต้องการรับการส่งเสริมจากสื่อ ออนไลน์ เช่น ไลน์ เฟซบุ๊กวิดีโอ ทั้งที่เกษตรกรมีอายุเฉลี่ยที่ค่อนข้างสูง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการส่งเสริมผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกร อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น มีวิธีดำเนินการวิจัยโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

- เกษตรกรผู้ผลิตข้าวนาปีที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2566 ในอำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่นทั้งสิ้น 11,192 ราย (ทะเบียนเกษตรกร, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

- กลุ่มตัวอย่างที่ทราบจำนวนแน่นอน โดยใช้สูตรคำนวณของยามานะ ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% ได้ค่า $n = 387$ ราย โดยจะเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้น

$$\text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง} = [11,192]$$

$$1 + ([11,192] [0.05]^2)$$

$$= 386.20 \text{ คิดเป็น } 387 \text{ ราย}$$

$$\text{กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย } (n) = 387 \text{ ราย}$$

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวน 387 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.45 ของประชากรที่ใช้ในการวิจัย ทั้งหมดคำนวณหาจำนวนตัวอย่างในแต่ละตำบลตามสัดส่วน โดยใช้สูตร Nagstalon (1983) อ้างถึง นำชัย ทนุผล (2536) ดังสูตร

$$n_1 = \frac{nN_i}{N}$$

N

n_1 = แทนจำนวนตัวอย่างของแต่ละตำบลที่ศึกษา

n = แทนจำนวนตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษามีค่าเท่ากับ 387 ราย

N_i = แทนจำนวนประชากรในแต่ละตำบลที่ศึกษา

N = แทนจำนวนประชากรทั้งหมด 11,192 ราย

ยกตัวอย่างการคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาของอำเภอภูเวียง ดังนี้

$$\text{แทนค่า} = \frac{387 \times 725}{11,192}$$

$$= 25.00$$

$$= 25 \text{ ราย}$$

- ส่วนตำบลอื่นที่เหลือจะใช้วิธีการดังกล่าวในการคำนวณ หาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เช่นเดียวกัน จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้ตามตารางด้านล่าง

ตารางที่ 3.1 การคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาของเกษตรกรอำเภอภูเวียง

พื้นที่กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนเกษตรกร(ราย)	จำนวนตัวอย่าง(ราย)
ตำบลภูเวียง	370	14
ตำบลบ้านเรือ	725	25
ตำบลหัวทอง	898	31
ตำบลกุดขอนแก่น	1,375	47
ตำบลนาชุมแสง	1,247	43
ตำบลนาหว้า	1,413	49
ตำบลหนองกุงธนसार	1,726	60
ตำบลหนองกุงเขิน	1,112	38
ตำบลสงเปือย	828	28
ตำบลทุ่งชมพู	843	29
ตำบลดินดำ	657	23
อำเภอภูเวียง	11,192	387

2. เครื่องมือวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้างลักษณะ โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ คำถามที่กำหนดคำตอบไว้ให้เลือกตอบ และ คำถามที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกษตรกร สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ ประกอบไปด้วย สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ประกอบไปด้วย เพศ อายุ สมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานภาคการเกษตร ระดับการศึกษา สภาพสังคม ประกอบไปด้วย การเป็นสมาชิกสถาบัน/กลุ่มเกษตรกร ตำแหน่งทางสังคมสภาพ เศรษฐกิจ ประกอบไปด้วย การประกอบอาชีพของครัวเรือน รายได้ในภาค นอกภาคเกษตรของครัวเรือน หนี้สินภาค เกษตรในครัวเรือน พื้นที่ในการทำการเกษตร อาชีพ/กิจกรรมในครัวเรือนหลังฤดูทำนา ประสบการณ์ในการผลิตพืช หลังฤดูทำนา ประสบการณ์ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา

ตอนที่ 2 องค์ความรู้ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกร ประกอบไปด้วย คำถามที่ให้เลือกตอบ แบบ ถูก ผิด จำนวน 15 ข้อ เพื่อวัดองค์ความรู้ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา ของเกษตรกร โดยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับคะแนน 0 ตอบ ผิด ตามหลักวิชาการ

ระดับคะแนน 1 ตอบ ถูก ตามหลักวิชาการ

ตอนที่ 3 ความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา ประกอบไปด้วย ความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังต่อไปนี้

โดยระดับความต้องการ 1 = น้อยที่สุด

โดยระดับความต้องการ 2 = น้อย

โดยระดับความต้องการ 3 = ปานกลาง

โดยระดับความต้องการ 4 = มาก

โดยระดับความต้องการ 5 = มากที่สุด

ตอนที่ 4 ปัญหาของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา ปัญหาและ ข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา ประกอบไปด้วย การไม่มีปัญหา คือไม่ พบปัญหาที่เกิดขึ้นในหัวข้อนั้นๆปัญหา แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังต่อไปนี้

โดยระดับของปัญหา 1 = น้อย

โดยระดับของปัญหา 2 = ปานกลาง

โดยระดับของปัญหา 3 = มาก

ข้อเสนอแนะ ที่เกษตรกรสามารถออกความเห็นได้นอกเหนือจากข้อสอบถาม

2.2 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้ข้อความตัวเลือก ตรงและสอดคล้องกับเนื้อหาการวิจัย โดย

2.2.1 การตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (content validity)

- 1) ผู้ศึกษาวิจัยทำการทดสอบ ตรวจสอบความสมบูรณ์ของเครื่องมือ ด้วยตนเองในเบื้องต้น
- 2) คณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและ ให้คำแนะนำแก้ไขแบบสอบถามที่จัดทำขึ้น
- 3) ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านที่มีองค์ความรู้ ให้คำแนะนำชี้แนะ แก้ไขปรับปรุง แบบสอบถามที่จัดทำขึ้น การตรวจสอบความตรงของเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญจะตรวจสอบด้วยการเปรียบเทียบข้อความกับเนื้อหาที่จะวัด โดยกำหนดเกณฑ์คะแนนผลการพิจารณา ดังนี้

ให้ +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อความวัดตรงกับเนื้อหาที่กำหนด

ให้ 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อความวัดตรงกับเนื้อหาที่กำหนด

ให้ -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อความวัดไม่ตรงกับเนื้อหาที่กำหนด

เมื่อผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนพิจารณาแล้ว ก็จะนำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อความมาหาค่าเฉลี่ย ที่เรียกกันว่า การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence) โดยใช้สูตรดังนี้

$$IOC = \sum R/N$$

โดยที่ IOC หมายถึงดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับเนื้อหาที่ต้องการวัด

R หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทุกคนในแต่ละข้อความ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

เกณฑ์การตัดสินค่า IOC ถ้ามีค่า 0.5 ขึ้นไป แสดงว่า ข้อความนั้นวัดได้ตรงจุดประสงค์ หรือตรงตามเนื้อหา แสดงว่า ข้อความข้อนั้นใช้ได้ โดยข้อที่ได้มากกว่า 0.5 ได้นำไปใช้ ส่วนข้อที่ได้น้อยกว่า 0.5 ก็นำมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

2.2.2 การทดสอบความเที่ยง (reliability) นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาตรวจสอบ

ปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของคณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วไปทดสอบความเที่ยงกับกลุ่มประชากรผู้ที่ไม่ใช่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 30 รายในพื้นที่ข้างเคียง นำผลการทดสอบมาหาค่าความตรงกับเนื้อหา ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปซึ่งใช้กับหัวข้อที่

กำหนดข้อคำถามในลักษณะเป็นแบบประเมินค่า (rating scale) คือคำถามในตอนที 3 ความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.866 มีค่าสัมประสิทธิ์ตั้งแต่ 0.8 ขึ้นไป คำถามในตอนที 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนามีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.895 มีค่าสัมประสิทธิ์ตั้งแต่ 0.8 ขึ้นไป

ดังนั้น แบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่อยู่ในเกณฑ์ที่สูงกว่าค่าที่เหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวม โดยวิธีการออกแบบสอบถามให้เกษตรกรผู้ผลิตข้าวนาปีที่ยื่นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2566 ในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ทั้งสิ้น 387 ราย โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ผู้วิจัยจะดำเนินการรวบรวมข้อมูลการวิจัยโดยวิธีการออกแบบสอบถามให้เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง 387 ราย ในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ระหว่าง เดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2566 ถึง เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2567

3.2 เตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นที่ใช้ในการสอบถาม

3.3 วางแผนและประสานงานผู้ที่เกี่ยวข้อง จัดทำแผนการออกไปเก็บข้อมูล นัดหมายกับกับผู้นำชุมชนในพื้นที่ เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ของการศึกษาและขอความร่วมมือในการนัดหมายเกษตรกร โดยประสานก่อนล่วงหน้าก่อนลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล

3.4 ดำเนินการสอบถาม แนะนำผู้เก็บข้อมูล ชี้แจงวัตถุประสงค์และการดำเนินการ ความสำคัญของเรื่องที่วิจัย และประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย เริ่มดำเนินการสอบถาม โดยชี้แจงการตอบแบบสอบถามให้เกษตรกรท่านไหนไม่สามารถตอบแบบสอบถามได้ก็จะใช้วิธีสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลแทน โดยมีขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 แนะนำตัวผู้เก็บข้อมูล โดยแนะนำชื่อ นามสกุล และแจ้งว่าเป็นนักศึกษาระดับปริญญาโท วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ทำการศึกษาวิจัยการส่งเสริมผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกรในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น และสอบถามพูดคุยก่อนแจกแบบสอบถาม

3.4.2 ชี้แจงวัตถุประสงค์ ของการศึกษาวิจัย การส่งเสริมผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกรในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ในการวิจัย ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทั่วไป สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร
- 2) เพื่อศึกษาองค์ความรู้ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกร
- 3) เพื่อศึกษาความความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา
- 4) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา

3.4.3 เริ่มดำเนินการสอบถาม โดยผู้ศึกษาวิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามให้เกษตรกร พร้อมให้ความช่วยเหลือตลอดเวลาที่เก็บข้อมูล

3.4.5 เก็บรวบรวมข้อมูล และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ตรวจสอบความสมบูรณ์ ความครบถ้วนของข้อมูล พร้อมกล่าวคำขอบคุณ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล (data screening) ทำการลงรหัส แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกษตรกร สังคมและเศรษฐกิจ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย(mean) ค่าต่ำสุด(minimum) ค่าสูงสุด(maximum) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.)

ตอนที่ 2 องค์ความรู้ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาตามหลักทางวิชาการ ของเกษตรกร กำหนดคำถามที่กำหนดไว้ให้เลือกตอบ ข้อ ถูก และผิด โดยมีการทดสอบความรู้เกษตรกร 15 ข้อโดยใช้สถิติพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย(mean) ค่าต่ำสุด(minimum) ค่าสูงสุด(maximum) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.)

และนำคะแนนค่าเฉลี่ยรวมในการประเมินมาจัดระดับความรู้โดยแบ่งออกเป็นช่วงๆ ดังนี้

ช่วงคะแนนรวม	1 -3	หมายถึง ระดับความรู้น้อยที่สุด
ช่วงคะแนนรวม	4 -6	หมายถึง ระดับความรู้น้อย
ช่วงคะแนนรวม	7-9	หมายถึง ระดับความรู้ปานกลาง
ช่วงคะแนนรวม	10 -12	หมายถึง ระดับความรู้มาก
ช่วงคะแนนรวม	13 -15	หมายถึง ระดับความรู้มากที่สุด

ตอนที่ 3 ความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา

กำหนดคำถามที่กำหนดคำตอบไว้ให้เลือกตอบ และเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนด โดยใช้สถิติพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย(mean) ค่าต่ำสุด(minimum) ค่าสูงสุด(maximum) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) นำคำถามที่กำหนดคำตอบไว้ให้เลือกตอบ การจัดอันดับ โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1. ระดับน้อยที่สุด
2. ระดับน้อย
3. ระดับปานกลาง
4. ระดับมาก

5. ระดับมากที่สุด

โดยระดับความต้องการส่งเสริม มาจัดระดับตามเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ขนาดช่วงชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ \text{ขนาดช่วงชั้น} &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

โดยนำคะแนนมาหาค่าเฉลี่ยมี เกณฑ์ในการวิเคราะห์และการจัดช่วงคะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็นช่วงๆ ดังนี้

- ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง มีความต้องการน้อยที่สุด
- ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง มีความต้องการน้อย
- ระดับคะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง มีความต้องการปานกลาง
- ระดับคะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง มีความต้องการมาก
- ระดับคะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง มีความต้องการมากที่สุด

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา

กำหนดคำถามที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น ตามข้อเสนอแนะของเกษตรกรเอง โดยใช้สถิติพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย(mean) ค่าต่ำสุด(minimum) ค่าสูงสุด(maximum) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) นำคำถามที่กำหนดคำตอบไว้ให้เลือกตอบ หากไม่มี ให้เลือก ไม่มี ในระดับปัญหาระดับปัญหาไม่มี หมายถึง ไม่มีปัญหา = 0

หากมี แบ่งการจัดอันดับ โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับน้อย
2. ระดับปานกลาง
3. ระดับมาก

โดยระดับของปัญหา มาจัดระดับตามเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ขนาดช่วงชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ \text{ขนาดช่วงชั้น} &= \frac{3 - 1}{3} \\ &= 0.66 \end{aligned}$$

โดยนำคะแนนมาหาค่าเฉลี่ยมี เกณฑ์ในการวิเคราะห์และการจัดช่วงคะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็นช่วงๆ ดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.00 –1.66 หมายถึง ระดับปัญหาน้อย

ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.67 –2.33 หมายถึง ระดับปัญหาปานกลาง

ระดับคะแนนเฉลี่ย 2.34 –3.00 หมายถึง ระดับปัญหามาก

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา หัวข้อเรื่องการส่งเสริมผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกร อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น ใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 387 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตาราง ประกอบการบรรยาย แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกษตรกร สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ

ตอนที่ 2 ความรู้ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกร

ตอนที่ 3 ความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา

ตอนที่ 4 ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกษตรกร สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกษตรกรเป็นข้อมูลเกี่ยวกับ สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร ประกอบไปด้วย 1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระดับการศึกษา และจำนวนแรงงานภาคการเกษตร 2) สภาพสังคม ได้แก่ การเป็นสมาชิกสถาบัน/กลุ่มเกษตรกร ตำแหน่งทางสังคม 3) สภาพเศรษฐกิจ ได้แก่ การประกอบอาชีพของครัวเรือน รายได้ หนี้สิน พื้นที่ทำการเกษตรของครัวเรือน ประสิทธิภาพในการผลิตพืชหลังฤดูทำนา อาชีพ/กิจกรรมครัวเรือนหลังฤดูทำนา ประสิทธิภาพในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา โดยแสดงเป็น ค่าสถิติ ค่าแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามรายละเอียดในตาราง 4.1- 4.3

1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระดับการศึกษา

และจำนวนแรงงานภาคการเกษตร

ตารางที่ 4.1 แสดงค่าสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล จำนวน เพศ อายุ สถานภาพ

n = 387

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	165	42.6
หญิง	222	57.4

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 387

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2. อายุ (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30	11	2.8
31 - 40	44	11.4
41 - 50	115	29.7
51 - 60	155	40.1
มากกว่าหรือเท่ากับ 61	62	16.0
ต่ำสุด = 27 สูงสุด = 80 ค่าเฉลี่ย = 51.41 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน = 9.440		
3. สถานภาพ		
โสด	117	30.2
สมรส	254	65.6
หย่าร้าง	10	2.6
แยกกันอยู่	5	1.3
อื่นๆ (หม้าย)	1	0.3
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1	53	13.7
2 - 3	226	58.4
4 - 5	99	25.6
มากกว่าหรือเท่ากับ 6	9	2.3
ต่ำสุด = 1 คน สูงสุด = 12 คน ค่าเฉลี่ย = 2.68 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.367		
5. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าประถมศึกษา	8	2.1
ประถมศึกษา	213	55.0
มัธยมศึกษาตอนต้น	12	3.1
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือ (ปวช.)	113	29.2
อนุปริญญา หรือ (ปวส.)	12	3.1
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	22	5.7
สูงกว่าปริญญาตรี	7	1.8

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 387

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
6. แร้งงานภาคการเกษตร		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1	55	14.2
2 - 3	169	43.7
4 - 5	64	16.5
6 - 7	86	22.2
มากกว่าหรือเท่ากับ 8	13	3.4
ต่ำสุด = 1 คน สูงสุด = 10 คน ค่าเฉลี่ย = 2.60 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน = 1.256		

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นถึงจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระดับการศึกษา และจำนวนแรงงานภาคการเกษตร เกษตรกร ดังนี้

1.1.1 เพศ จากการศึกษาพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 42.6 เป็น เพศชาย และร้อยละ 57.4 เป็น เพศหญิง

1.1.2 อายุ จากการศึกษาพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 40.1 มีอายุระหว่าง 51 - 60 ปี รองลงมาร้อยละ 29.7 มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี ร้อยละ 16.0 มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 61 ปี ร้อยละ 11.4 มีอายุระหว่าง 31 - 40 และน้อยที่สุด ร้อยละ 2.8 มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี ตามลำดับ โดยมีอายุน้อยที่สุด 27 ปี และอายุมากที่สุด 80 ปี โดยเฉลี่ยอายุที่ 51.41 ปี

1.1.3 สถานภาพ จากการศึกษาพบว่า เกษตรกร มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 65.6 มีสถานภาพโสด ร้อยละ 30.2 มีสถานภาพหย่าร้าง ร้อยละ 2.6 สถานภาพแยกกันอยู่ ร้อยละ 1.3 และอื่นๆ ร้อยละ 0.3

1.1.4 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จากการศึกษาพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 58.4 มีสมาชิกในครัวเรือน 2-3 คนรองลงมาร้อยละ 25.6 มีสมาชิกในครัวเรือน 4-5 คน เกษตรกร ร้อยละ 13.7 มีสมาชิกในครัวเรือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 คน และเกษตรกร ร้อยละ 2.3 มีสมาชิกในครัวเรือนมากกว่าหรือเท่ากับ 6 คน และมีค่าเฉลี่ยสมาชิกในครัวเรือนอยู่ที่ 2.68 คน

1.1.5 ระดับการศึกษา จากการศึกษาพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 55.0 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาร้อยละ 29.2 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือ(ปวช.) เกษตรกรร้อยละ 5.7 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี เกษตรกรร้อยละ 3.1 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และอนุปริญญาหรือ(ปวส.) มีค่า

เท่ากัน เกษตรกรร้อยละ 2.1 จบการศึกษาระดับต่ำกว่าประถมศึกษา เกษตรกรร้อยละ 1.8 จบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี

1.1.6 แรงงานภาคการเกษตร จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรร้อยละ 43.7 มีแรงงานภาคการเกษตร 2-3 คน รองลงมา ร้อยละ 22.2 มีแรงงานภาคการเกษตร 6-7 คน เกษตรกรร้อยละ 14.2 มีแรงงานภาคการเกษตรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 คน และเกษตรกรร้อยละ 3.4 มีแรงงานภาคการเกษตรมากกว่าหรือเท่ากับ 8 คน และมีค่าเฉลี่ยแรงงานอยู่ที่ 2.6 คน

1.2 สภาพสังคม ได้แก่ การเป็นสมาชิกสถาบัน/กลุ่มเกษตรกร ตำแหน่งทางสังคม

ตารางที่ 4.2 สภาพพื้นฐานทางสังคม ได้แก่ การเป็นสมาชิกสถาบัน/กลุ่มเกษตรกร ตำแหน่งทางสังคม

n = 387

สภาพพื้นฐานทางสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร		
ไม่เป็น	245	63.3
เป็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	142	36.7
กลุ่มเกษตรกร	4	1.0
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	7	1.8
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	10	2.6
กลุ่มแปลงใหญ่	10	2.6
กลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส.	106	27.4
อื่นๆ (ยุวเกษตรกร, Smart famer)	5	1.3
2. การดำรงตำแหน่งทางสังคม		
ไม่ได้ดำรงตำแหน่งใดๆทางสังคม	293	75.9
ดำรงตำแหน่งทางสังคม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	94	24.1
กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	37	9.6
นายก/รองนายก/สมาชิกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น	4	1.0
คณะกรรมการหมู่บ้าน	1	0.3
อปพร./ชรบ.	22	5.7
อาสาสมัครเกษตร	9	2.7
อื่นๆ (อสม.)	20	5.2

จากตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นถึงจำนวนสภาพสังคม ได้แก่ การเป็นสมาชิกสถาบัน/กลุ่มเกษตรกร การดำรงตำแหน่งทางสังคม ดังนี้

1.2.1 การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร จากการศึกษาพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 63.3 ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกร ร้อยละ 36.7 เป็นสมาชิกกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกร โดยเกษตรกรร้อยละ 27.4 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส รองลงมาร้อยละ 2.6 เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและกลุ่มแปลงใหญ่ ร้อยละ 1.8 เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ร้อยละ 1.3 เป็นสมาชิกกลุ่มอื่นๆ และร้อยละ 1.0 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

1.2.2 การดำรงตำแหน่งทางสังคม จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรร้อยละ 75.9 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม เกษตรกรเพียงร้อยละ 24.1 ที่มีตำแหน่งทางสังคม โดยเกษตรกรร้อยละ 9.6 เป็นกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน รองลงมาร้อยละ 5.7 เป็น เจ้าหน้าที่ อปพร./ชรบ. ร้อยละ 5.2 เป็นตำแหน่งอื่นๆ และร้อยละ 2.7 เป็นอาสาสมัครเกษตร ร้อยละ 1.0 เป็นนายก/รองนายก/สมาชิกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ร้อยละ 1.0 เป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน ตามลำดับ

1.3 สภาพเศรษฐกิจ ได้แก่ รายรับ รายจ่าย หนี้สิน อาชีพ ประสบการณ์เพาะปลูก

ตารางที่ 4.3 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

n = 387

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
1. การประกอบอาชีพของครัวเรือน		
ทำนา	257	66.4
ทำไร่	13	3.4
ค้าขาย	1	0.3
รับจ้าง	6	1.6
อื่นๆ	5	1.3
ทำนา และ ทำไร่	36	9.3
ทำนา และ ทำสวน	9	2.3
ทำนา และ เลี้ยงสัตว์	14	3.4
ทำนา และ ประมง	15	3.9
ทำนา และ ค้าขาย	4	1.0
ทำนา และ รับจ้าง	22	5.7
ทำนา และ รับราชการ	5	1.3
ทำนา และ ทำไร่ และ เลี้ยงสัตว์	1	0.3

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n = 387

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
2. รายได้ในภาคเกษตรของครัวเรือนต่อ/ปี		
น้อยกว่า 5,000	54	14.0
5,000 – 15,000	183	47.3
15,001 - 30,000	53	13.7
30,001 – 50,000	26	6.7
มากกว่า 50,000	71	18.3
ต่ำสุด=500 สูงสุด =360,000 ค่าเฉลี่ย =31,697.42 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน.= 53730.711		
3. รายได้นอกภาคเกษตรของครัวเรือนต่อ/ปี		
น้อยกว่า 5,000	7	10.3
5,000 – 15,000	30	44.1
15,001 - 30,000	18	26.5
30,001 – 50,000	4	5.9
มากกว่า 50,000	9	13.2
ต่ำสุด = 1,500 สูงสุด = 300,000 ค่าเฉลี่ย = 34,626.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 57811.824		
4. รายได้ใน และนอกภาคเกษตรของครัวเรือนต่อ/ปี		
น้อยกว่า 5,000	38	9.9
5,000 – 15,000	179	46.6
15,001 - 30,000	59	15.4
30,001 – 50,000	32	8.3
มากกว่า 50,000	76	19.8
ต่ำสุด = 500 สูงสุด = 480,000 ค่าเฉลี่ย = 38,175.78 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 67383.734		

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n = 387

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
5. หนี้สินของครัวเรือนต่อ/ปี (บาท)		
น้อยกว่า 15,000	11	12.2
15,001 - 30,000	32	35.5
30,001 - 45,000	7	7.7
มากกว่า 45,000	40	44.4
ต่ำสุด = 5,000 บาท สูงสุด = 1,200,000 Mean = 105,544.44		
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 77383.685		
6. พื้นที่ทำการเกษตร (ไร่)		
มีพื้นที่ของตนเอง		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1	14	3.6
2 - 5	137	35.4
6 - 10	73	18.9
11 - 15	28	7.2
มากกว่า 15	9	2.3
มีพื้นที่เช่า		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1	6	1.6
2 - 5	67	17.3
6 - 10	18	4.6
11 - 15	30	7.6
มากกว่า 15	5	1.3
ต่ำสุด = 1 ไร่ สูงสุด = 32 ไร่ ค่าเฉลี่ย = 6.28 ไร่ ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน = 4.612		

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n = 387

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
7. อาชีพ / กิจกรรมของครัวเรือนหลังฤดูทำนา		
ไม่มีอาชีพ	336	86.8
มีอาชีพ	51	13.2
ทำนาปรัง	3	0.7
ผลิตพืชหลังนา	14	3.6
เลี้ยงสัตว์	2	0.5
ทำสวน/ทำไร่	3	0.7
รับจ้าง	22	5.7
โรงงาน	2	0.5
งานอิสระ	1	0.3
อื่นๆ (ออนไลน์)	4	1.0
8. ประสบการณ์ในการผลิตพืชหลังฤดูทำนา (ปี)		
ไม่เคย	370	95.6
เคย (ระบุจำนวนปี)	17	4.4
1 - 3	4	1.1
4 - 6	4	1.1
7 - 9	3	0.8
มากกว่าหรือเท่ากับ 10	6	1.6
ต่ำสุด = 1 ปี สูงสุด = 15 ปี ค่าเฉลี่ย = 7.47 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 4.557		
9. ประสบการณ์ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา (ปี)		
ไม่เคย	381	98.4
เคย (ระบุจำนวนปี)	6	1.6
1 - 3	2	0.5
4 - 6	3	0.8
7 - 9	1	0.3
มากกว่าหรือเท่ากับ 10	-	-
ต่ำสุด = 2 ปี สูงสุด = 8 ปี ค่าเฉลี่ย = 4.50 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 2.074		

จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นถึงจำนวนสภาพเศรษฐกิจ รายรับ รายจ่าย หนี้สินครัวเรือน อาชีพหลัก อาชีพหลังฤดูทำนา และประสบการณ์เพาะปลูก

1.3.1 การประกอบอาชีพของครัวเรือน จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีอาชีพเพียงอย่างเดียวร้อยละ 72.8 และเกษตรกรมีสองอาชีพขึ้นไปร้อยละ 27.2 เกษตรกรมีอาชีพทำนาเพียงอย่างเดียวร้อยละ 66.4 รองลงมาเกษตรกรมีอาชีพการทำนาและทำไร่ร้อยละ 9.3 เกษตรกรมีอาชีพการทำนาและรับจ้างร้อยละ 5.7 เกษตรกรมีอาชีพทำนาและประมงร้อยละ 3.9 เกษตรกรมีอาชีพทำนาและเลี้ยงสัตว์ร้อยละ 3.4 เกษตรกรมีอาชีพทำนาและทำสวนร้อยละ 2.3 เกษตรกรมีอาชีพรับจ้างร้อยละ 1.6 เกษตรกรมีอาชีพทำนาและรับราชการร้อยละ 1.3 เท่ากับเกษตรกรมีอาชีพอื่นๆ ร้อยละ 1.3 เกษตรกรมีอาชีพทำนาและค้าขายร้อยละ 1.0 เกษตรกรมีอาชีพค้าขายร้อยละ 0.3 เท่ากับ เกษตรกรมีอาชีพทำนาและทำไร่และทำสวนร้อยละ 0.3 ตามลำดับ

1.3.2 รายได้ในภาคเกษตรของครัวเรือนต่อปี จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรร้อยละ 47.3 มีรายได้ในภาคเกษตรครัวเรือนมากที่สุดอยู่ในช่วง 5,000–15,000 บาท/ปี เกษตรกรร้อยละ 18.3 มีรายได้ในภาคเกษตรครัวเรือนอยู่ในช่วงมากกว่า 50,000 บาท/ปี เกษตรกรร้อยละ 14.0 มีรายได้อยู่ในช่วงน้อยกว่า 5,000 บาท/ปี เกษตรกรร้อยละ 13.7 เกษตรกรมีรายได้อยู่ในช่วง 15,001–30,000 บาท/ปี เกษตรกรร้อยละ 6.7 เกษตรกรมีรายได้ในช่วง 30,001–50,000 บาท/ปี โดยเกษตรกรมีรายได้ต่ำสุดอยู่ที่ 500 บาท/ปี เกษตรกรมีรายได้สูงสุดที่ 360,000 บาท/ปี และเกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 31,697.42 บาท/ปี

1.3.3 รายได้นอกภาคเกษตรของครัวเรือนต่อปี จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรร้อยละ 44.1 มีรายได้นอกภาคเกษตรครัวเรือนมากที่สุดอยู่ในช่วง 5,000–15,000 บาท/ปี เกษตรกรร้อยละ 26.5 มีรายได้ในภาคเกษตรครัวเรือนอยู่ในช่วง 15,001–30,000 บาท/ปี เกษตรกรร้อยละ 13.2 มีรายได้ในช่วงมากกว่า 50,000 บาท/ปี เกษตรกรร้อยละ 10.3 เกษตรกรมีรายได้ในช่วงน้อยกว่า 5,000 บาท/ปี เกษตรกรร้อยละ 5.9 เกษตรกรมีรายได้ในช่วง 30,001–50,000 บาท/ปี โดยเกษตรกรมีรายได้ต่ำสุดที่ 1,500 บาท/ปี เกษตรกรมีรายได้สูงสุดอยู่ที่ 300,000 บาท/ปี และเกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 34,626.47 บาท/ปี

1.3.4 รายได้ในและนอกภาคเกษตรของครัวเรือนต่อปี จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรร้อยละ 46.6 มีรายได้รวมภาคเกษตรครัวเรือนมากที่สุดอยู่ในช่วง 5,000–15,000 บาท/ปี เกษตรกรร้อยละ 19.8 มีรายได้รวมภาคเกษตรครัวเรือนอยู่ในช่วงมากกว่า 50,000 บาท/ปี เกษตรกรร้อยละ 15.4 มีรายได้รวมภาคเกษตรครัวเรือนในช่วง 15,001–30,000 บาท/ปี เกษตรกรร้อยละ 9.9 มีรายได้รวมภาคเกษตรครัวเรือนในช่วงน้อยกว่า 5,000 บาท/ปี เกษตรกรร้อยละ 8.3 มีรายได้รวมภาคเกษตรครัวเรือนอยู่ในช่วง 30,001–50,000 บาท/ปี โดยเกษตรกรมีรายได้ต่ำสุดที่ 500 บาท/ปี เกษตรกรมีรายได้สูงสุดอยู่ที่ 480,000 บาท/ปี และเกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 38,175.78 บาท/ปี

1.3.5 หนี้สินของครัวเรือนต่อปี จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรร้อยละ 44.4 มีหนี้สินภาคเกษตรครัวเรือนอยู่ในช่วงมากกว่า 50,000 บาท/ปี เกษตรกรร้อยละ 35.5 มีหนี้สินภาคเกษตรครัวเรือนอยู่ในช่วง 15,001–30,000 บาท/ปี เกษตรกรร้อยละ 12.2 มีหนี้สินภาคเกษตรครัวเรือนในช่วงน้อยกว่า 15,000 บาท/ปี เกษตรกรร้อยละ 7.7 มี

หนี้สินภาคเกษตรครัวเรือนในช่วง 30,001–50,000 บาท/ปี โดยเกษตรกรมีหนี้สินต่ำสุดที่ 5,000 บาท/ปี เกษตรกรมีหนี้สินสูงสุดอยู่ที่ 1,200,000 บาท/ปี และเกษตรกรมีหนี้สินเฉลี่ยอยู่ที่ 105,544.44 บาท/ปี

1.3.6 พื้นที่ทำการเกษตร (ไร่) จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรร้อยละ 67.4 มีพื้นที่เป็นของตนเอง เกษตรกรร้อยละ 32.6 มีพื้นที่เช่า โดยเกษตรกรร้อยละ 52.5 มีพื้นที่ทำการเกษตรอยู่ในช่วง 2–5 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 27.9 มีพื้นที่ทำการเกษตรอยู่ในช่วง 6–10 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 10.7 มีพื้นที่ทำการเกษตรอยู่ในช่วง 11–15 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 5.4 มีพื้นที่ทำการเกษตรในช่วงน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 3.4 มีพื้นที่ทำการเกษตรอยู่ในช่วงมากกว่า 15 ไร่ โดยเกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรน้อยที่สุด 1 ไร่ เกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรมากที่สุด 32 ไร่ และเกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ยอยู่ที่ 6.28 ไร่ (อำเภอเวียงมีพื้นที่ติดเขื่อนอุบลรัตน์ พื้นที่เช่าส่วนใหญ่คือพื้นที่เช่าการไฟฟ้า)

1.3.7 อาชีพ/กิจกรรมของครัวเรือนหลังฤดูทำนา จากการศึกษาเกษตรกร อาชีพ/กิจกรรมของครัวเรือนหลังฤดูทำนา พบว่าเกษตรกรร้อยละ 86.8 ไม่มีอาชีพหลังฤดูทำนา เกษตรกรร้อยละ 5.7 มีอาชีพรับจ้าง เกษตรกรร้อยละ 3.6 มีอาชีพผลิตพืชหลังฤดูทำนา เกษตรกรร้อยละ 1.0 มีอาชีพอื่นๆ เกษตรกรร้อยละ 0.7 มีอาชีพทำนาปรัง เท่ากับ อาชีพทำสวน/ทำไร่ เกษตรกรร้อยละ 0.5 มีอาชีพเลี้ยงสัตว์ เท่ากับอาชีพทำงานโรงงาน เกษตรกรร้อยละ 0.3 มีอาชีพงานอิสระ

1.3.8 ประสบการณ์เกษตรกรในการผลิตพืชหลังฤดูทำนา (ปี) จากการศึกษาเกษตรกรพบว่า ร้อยละ 95.6 ไม่มีประสบการณ์ในการผลิตพืชหลังฤดูทำนา คือไม่เคยผลิตเลย ส่วนเกษตรกรร้อยละ 4.4 มีประสบการณ์ในการผลิตพืชหลังฤดูทำนา โดยมีเกษตรกรร้อยละ 1.6 มีประสบการณ์ในช่วงมากกว่า 10 ปี เกษตรกรร้อยละ 1.1 มีประสบการณ์ในช่วง 1-3 ปี เท่ากับมีประสบการณ์ในช่วง 4-6 ปี และเกษตรกรร้อยละ 0.8 มีประสบการณ์ในช่วง 7-9 ปี ตามลำดับ

1.3.9 ประสบการณ์ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา (ปี) จากการศึกษาเกษตรกร ร้อยละ 98.4 ไม่มีประสบการณ์ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา คือไม่เคยผลิตเลย ส่วนเกษตรกรร้อยละ 1.6 มีประสบการณ์ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา โดยมีเกษตรกรร้อยละ 0.8 มีประสบการณ์ในช่วง 4-6 ปี เกษตรกรร้อยละ 0.5 มีประสบการณ์ในช่วง 1-3 ปี และเกษตรกรร้อยละ 0.3 มีประสบการณ์ในช่วง 7-9 ปี ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ความรู้ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกร

การวิเคราะห์ข้อมูลเกษตรกรเป็นข้อมูลเกี่ยวกับ องค์ความรู้ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกร โดยแสดงเป็น ค่าสถิติ ค่าแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามรายละเอียดในตาราง 4.4 - 4.5

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าองค์ความรู้ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกร

n = 387

ความรู้ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกร	เฉลย	ผู้ตอบถูกต้อง		อันดับที่ถูกต้อง
		จำนวน (ราย)	ร้อยละ	
1. ลักษณะดินที่ผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์ได้ดี ควรเป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนทรายระบายน้ำได้ดี	ใช่	346	89.4	9
2. การผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์ควรใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 8-10 กิโลกรัมต่อ/ไร่(เฉลย : ควรใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 2-3 กิโลกรัมต่อ/ไร่)	ไม่ใช่	144	37.2	12
3. การให้น้ำข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาควรให้ดินชุ่มชื้นตลอดเวลา แต่ไม่ควรให้น้ำท่วมขัง	ใช่	369	95.3	2
4. การขาดน้ำในระยะออกดอก จะทำให้ผลผลิตลดลงถึง 50 เปอร์เซ็นต์	ใช่	367	94.8	4
5. การผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์ ผลิตแบบแถวเดี่ยว ควรเว้นระยะห่างแถวอยู่ที่ 75-80 ซม. ผลิตแบบแถวคู่ ควรเว้นระยะห่างแถวอยู่ที่ 110-120 ซม.	ใช่	311	80.4	11
6. เมล็ดพันธุ์คุณภาพดีควรมีความงอกไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 80 โดยนับความงอกจากต้นกล้าที่มีราก ต้นและใบที่สมบูรณ์ (เฉลย : เมล็ดพันธุ์คุณภาพดีควรมีความงอกไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 90)	ไม่ใช่	49	12.7	15
7. ช่วงวิกฤตข้าวโพดอาหารสัตว์ที่อ่อนแอที่วัชพืชเขาทำลายได้ดีมีอายุ 30-45 วัน (เฉลย: ช่วงวิกฤตข้าวโพดอาหารสัตว์ที่อ่อนแอที่วัชพืชเขาทำลายได้ดีมีอายุ 1-15 วัน)	ไม่ใช่	58	15.0	14
8. ข้าวโพดอาหารสัตว์ผลิตได้ 3 ช่วงฤดู คือ ต้นฤดูฝน ปลายฤดูฝน และฤดูแล้ง	ใช่	374	96.6	1

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n = 387

ความรู้ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกร	เฉลย	ผู้ตอบถูกต้อง		อันดับ ที่ถูกต้อง
		จำนวน (ราย)	ร้อยละ	
9.โรคราน้ำค้างในข้าวโพดอาหารสัตว์ มีระบาดในช่วงฤดูฝน	ใช่	338	87.3	10
10.หนอนกระทู้ลายจุด คือศัตรูพืชที่สำคัญในการเข้าทำลายข้าวโพดอาหารสัตว์ในปัจจุบัน	ใช่	358	92.5	7
11.การนบอายุการเก็บเกี่ยวข้าวโพดอาหารสัตว์ส่วนใหญ่จะอายุในการเก็บเกี่ยวอยู่ระหว่าง 90 -120 วัน ขึ้นอยู่กับอัตราความชื้น	ใช่	368	95.1	3
12.ความชื้นต่ำกว่า 14.5 เปอร์เซ็นต์ ของเมล็ดข้าวโพดอาหารสัตว์ จะทำให้ผลผลิตมีราคาสูง	ใช่	355	91.7	8
13.ฝักข้าวโพดที่มีความชื้นต่ำกว่า 23 เปอร์เซ็นต์จะปลอดภัยจากการปนเปื้อนของสารอะฟลาทอกซิน	ใช่	359	92.8	6
14.ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์ใช้น้ำน้อยกว่าการทำนาปีง 2-3 เท่า	ใช่	361	93.3	5
15.ตลาดรับซื้อข้าวโพดอาหารสัตว์ในพื้นที่อำเภอเวียงที่สำคัญคือ สหกรณ์การเกษตรอำเภอเวียง (เฉลย: สหกรณ์การเกษตรอำเภอเวียงไม่รับซื้อข้าวโพดอาหารสัตว์)	ไม่ใช่	79	20.4	13

จากตารางที่ 4.4 แสดงค่าองค์ความรู้ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกร ดังนี้

ความรู้ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรร้อยละ 96.6 มีความรู้ในเรื่องข้าวโพดอาหารสัตว์ผลิตได้ 3 ช่วงฤดูคือ ต้นฤดูฝน ปลายฤดูฝน และฤดูแล้ง เกษตรกรร้อยละ 95.3 มีความรู้เรื่องการให้น้ำข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา ควรให้ดินชุ่มชื้นตลอดเวลาแต่ไม่ควรให้น้ำท่วมขังเกษตรกรร้อยละ 95.1 มีความรู้เรื่องการนบอายุการเก็บเกี่ยวข้าวโพดอาหารสัตว์ส่วนใหญ่จะอายุในการเก็บเกี่ยวอยู่ระหว่าง 90 -120 วัน ขึ้นอยู่กับอัตราความชื้นของข้าวโพดอาหารสัตว์ เกษตรกรร้อยละ 94.8 มีความรู้ในเรื่องการขาดน้ำในระยะออกดอก จะทำให้ผลผลิตลดลง 50 เปอร์เซ็นต์ เกษตรกรร้อยละ 93.3 มีความรู้ในเรื่อง การผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์ใช้น้ำน้อยกว่าการทำนาปีงเฉลี่ย 2-3 เท่า เกษตรกรร้อยละ 92.8 มีความรู้ในเรื่องฝักข้าวโพดที่มีความชื้นต่ำกว่า

23 เปอร์เซ็นต์ ปลอดภัยจากการปนเปื้อนของสารอะฟลาทอกซินเกษตรกรร้อยละ 92.5 มีความรู้ในเรื่องหนอนกระทู้ ปลายจุดคือศัตรูพืชที่สำคัญในการเข้าทำลายข้าวโพดอาหารสัตว์ในปัจจุบัน เกษตรกรร้อยละ 91.7 มีความรู้ในเรื่อง ความชื้นต่ำกว่า 14.5 เปอร์เซ็นต์ ของเมล็ดข้าวโพดอาหารสัตว์จะทำให้ผลผลิตมีราคาสูง เกษตรกรร้อยละ 89.4 มีความรู้ในเรื่องลักษณะดินที่ผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์ได้ดีควรเป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนทรายระบายน้ำได้ดี เกษตรกร ร้อยละ 87.3 มีความรู้ในเรื่องโรคราน้ำค้างในข้าวโพดอาหารสัตว์มีกระบาดในช่วงฤดูฝน เกษตรกรร้อยละ 80.4 มีความรู้ในเรื่องการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์ ผลิตแบบแถวเดี่ยว ควรเว้นระยะห่างแถวอยู่ที่ 75-80 ซม. ผลิตแบบแถว คู่ ควรเว้นระยะห่างแถวอยู่ที่ 110-120 ซม. เกษตรกรร้อยละ 37.2 มีความรู้ในเรื่องการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์ควร ใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 8-10 กิโลกรัมต่อไร่ เกษตรกรร้อยละ 20.4 มีความรู้เรื่องช่วงวิกฤตข้าวโพดอาหารสัตว์ที่ อ่อนแอทั่วพืชเขาทำลายได้ดีมีอายุ 30-45 วัน เกษตรกรร้อยละ 15.0 มีความรู้ในเรื่อง เกษตรกรร้อยละ 12.7 มีความรู้ในเรื่องตลาดรับซื้อข้าวโพดอาหารสัตว์ในพื้นที่อำเภอภูเวียงที่สำคัญคือสหกรณ์การเกษตรอำเภอภูเวียง ตารางที่ 4.5 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ สรุปลงในภาพรวมระดับความรู้ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา ของเกษตรกร

n = 387

คะแนน	ระดับความรู้	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	อันดับ
ช่วงคะแนน 1-3	มีความรู้น้อยที่สุด	-	-	-
ช่วงคะแนน 4-6	มีความรู้น้อย	-	-	-
ช่วงคะแนน 7-9	มีความรู้ปานกลาง	46	11.9	2
ช่วงคะแนน 10-12	มีความรู้มาก	310	80.1	1
ช่วงคะแนน 13-15	มีความรู้มากที่สุด	31	8.0	3

ต่ำสุด = 7 สูงสุด = 14 ค่าเฉลี่ย = 10.95 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.254

สรุปลงในภาพรวมระดับความรู้ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกร

พบว่าเกษตรกรมีความรู้อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=10.95) โดยร้อยละ 80.1 มีคะแนนรวมในช่วง 10-12 คะแนน รองลงมาร้อยละ 11.9 มีคะแนนรวมในช่วง 7-9 คะแนน และร้อยละ 8.0 มีคะแนนรวมในช่วง 13-15 คะแนน

ตอนที่ 3 ความต้องการของเกษตรกรส่งเสริมการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา

การวิเคราะห์ข้อมูลเกษตรกรเกี่ยวกับความรู้การผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา โดยแสดง ค่าสถิติ ค่าแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา

n = 387

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
1. ด้านการผลิต								
1.1 การวางแผนการผลิต	7 (1.8)	10 (2.6)	23 (5.9)	122 (31.5)	225 (58.1)	4.42	มากที่สุด	5
1.2 การเตรียมพื้นที่	5 (1.3)	10 (2.6)	24 (6.2)	123 (31.8)	225 (58.1)	4.43	มากที่สุด	4
1.3 สายพันธุ์	7 (1.8)	8 (2.1)	26 (6.7)	123 (31.8)	223 (57.6)	4.41	มากที่สุด	7
1.4 น้ำ	7 (1.8)	8 (2.1)	24 (6.2)	123 (31.8)	224 (57.9)	4.42	มากที่สุด	5
1.5 ปุ๋ย	5 (1.3)	9 (2.3)	13 (3.4)	134 (34.6)	226 (58.4)	4.46	มากที่สุด	3
1.6 การกำจัดวัชพืช	7 (1.8)	8 (2.1)	13 (3.4)	123 (31.8)	235 (60.7)	4.48	มากที่สุด	1
1.7 การกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช						4.47	มากที่สุด	2

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n = 387

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
2. ด้านการเก็บเกี่ยวและจัดการผลผลิต								
2.1 วิธีการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม	10 (2.6)	16 (4.1)	26 (6.7)	99 (25.6)	236 (61.0)	4.38	มากที่สุด	3
2.2 การตรวจสอบคุณภาพผลผลิต	8 (2.1)	19 (4.9)	25 (6.5)	101 (26.1)	234 (60.5)	4.37	มากที่สุด	4
2.3 ความชื้น	8 (2.1)	18 (4.7)	24 (6.2)	102 (26.4)	235 (60.7)	4.39	มากที่สุด	2
2.4 การแปรรูปผลผลิต	9 (2.3)	16 (4.1)	25 (6.5)	100 (25.8)	237 (61.2)	4.40	มากที่สุด	1
3. ด้านการใช้เทคโนโลยี								
3.1 ใช้เทคโนโลยีแทนการใช้แรงงาน	4 (1.0)	9 (2.3)	11 (2.8)	102 (25.6)	264 (68.2)	4.57	มากที่สุด	2
3.2 นำเทคโนโลยีมาเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต	2 (0.5)	6 (1.6)	8 (2.1)	99 (26.4)	269 (69.5)	4.62	มากที่สุด	1

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n = 387

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
4.ด้านวิธีการส่งเสริมความรู้								
4.1 การส่งเสริมบุคคล								
4.1.1 เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำเกษตรกรโดยตรงที่แปลง	-	2 (0.5)	12 (3.1)	127 (32.8)	246 (63.6)	4.59	มากที่สุด	2
4.1.2 เกษตรกรเข้ารับคำปรึกษาที่สำนักงาน	-	15 (3.9)	38 (9.8)	111 (28.7)	223 (57.6)	4.40	มากที่สุด	3
4.1.3 ติดต่อผ่านทางสื่อ เช่น โทรศัพท์ เฟสบุ๊ก ไลน์	-	2 (0.5)	10 (2.6)	127 (32.8)	248 (64.1)	4.60	มากที่สุด	1
4.4 อื่นๆ (youtube , แอปพลิเคชั่น)	-	-	-	6 (1.6)	-	-	-	-
4.2 การส่งเสริมแบบกลุ่ม								
4.2.1 การจัดเวทีเรียนรู้	-	2	10	126	249	4.60	มากที่สุด	2
4.2.2 อบรม /สัมมนา	-	4	19	123	241	4.55	มากที่สุด	3
4.2.3 จัดทำแปลงเรียนรู้	-	2	8	128	249	4.61	มากที่สุด	1
4.2.4 อื่นๆ (กลุ่มไลน์)	-	-	-	1	3	-	-	-

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n = 387

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
4.ด้านวิธีการส่งเสริมความรู้								
4.3 การส่งเสริมแบบมวลชน								
4.3.1 การรณรงค์ / จัดนิทรรศการ	5 (1.3)	21 (1.3)	30 (5.4)	97 (7.8)	234 (63.6)	4.37	มากที่สุด	3
4.3.2 วิทยู / โทรทัศน์	2 (0.5)	16 (4.1)	15 (3.9)	97 (25.1)	2257 (66.4)	4.52	มากที่สุด	2
4.3.3 สื่อออนไลน์ / เว็บไซต์	-	5 (1.3)	11 (2.8)	98 (25.1)	273 (70.5)	4.65	มากที่สุด	1
4.3.4 อื่นๆ (โครงการเฉพาะกิจ, กิจกรรมระดมทุน)	-	-	-	2 (0.5)	10 (2.6)			
5.หน่วยงานที่เข้า								
มาส่งเสริม								
5.1 การสนับสนุนภาคประชาชน								
5.1.1 มูลนิธิ	7 (1.8)	16(4.1)	20(5.2)	100(25.8)	244(63.0)	4.44	มากที่สุด	2
5.1.2 องค์กรภาคประชาชน	2 (0.5)	10(2.6)	16(4.1)	101(26.1)	258 (66.7)	4.55	มากที่สุด	1
5.1.3 อื่นๆ (ภาคีเครือข่าย)	-	-	-	2	8			

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n = 387

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
5. หน่วยงานที่เข้ามาส่งเสริม								
5.2 การสนับสนุนภาครัฐ								
5.2.1 กรมส่งเสริมการเกษตร	1(1.8)	2(4.1)	12(5.2)	99(25.8)	273(63.0)	4.65	มากที่สุด	1
5.2.2 กรมวิชาการเกษตร	5(1.3)	12(3.1)	38(5.2)	99(9.8)	233(25.6)	4.40	มากที่สุด	4
5.2.3 ธนาคาร ธ.ก.ส.	-	4(4.1)	14(5.2)	100(25.8)	269(63.0)	4.63	มากที่สุด	2
5.2.4 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	1(0.3)	6(1.6)	12(3.1)	101(26.1)	267(69.0)	4.26	มากที่สุด	5
5.2.5 อื่นๆ (ศูนย์วิจัยพืชไร่ , กรมการค้า, พาณิชย์จังหวัด)	-	-	3(0.8)	11(2.8)	16(4.1)	4.43	มากที่สุด	3
5.3 การสนับสนุนภาคเอกชน								
5.3.1 สถาบันวิจัยและพัฒนา	-	4(1.0)	14(3.6)	102(26.4)	267(69.0)	4.63	มากที่สุด	2
5.3.2 บริษัท เอกชนต่างๆ	-	2(0.5)	12(3.1)	105(27.1)	268(69.3)	4.65	มากที่สุด	1
5.3.3 อื่นๆ (องค์กรอิสระ)	-	-	1(0.3)	3(0.8)	8(2.1)			

จากตารางที่ 4.6 แสดงค่าแสดงค่าความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา ดังนี้

ความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา พบว่าเกษตรกรมีความต้องการภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แบ่งความต้องการออกเป็น 5 หัวข้อหลักๆได้ ดังนี้ ด้านการผลิต ด้านการเก็บเกี่ยวและการจัดการผลผลิต ด้านเทคโนโลยี ด้านวิธีการส่งเสริมองค์ความรู้ ด้านหน่วยงานที่ต้องการเข้ามาส่งเสริม ปรากฏข้อมูลดังนี้

1. ด้านการผลิต พบว่าเกษตรกรมีความต้องการภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดโดยแบ่งออกเป็น 7 ประเด็น การกำจัดวัชพืชความต้องการระดับมากที่สุดเป็นอันดับแรก (ค่าเฉลี่ย = 4.48) อันดับต่อมาเป็นการกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชความต้องการระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.47) อันดับต่อมาเป็น ด้านปุ๋ยความต้องการระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.46) อันดับต่อมาเป็นการเตรียมพื้นที่ความต้องการระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.43) อันดับต่อมาเป็นด้านการวางแผนการผลิตเท่ากับด้านน้ำความต้องการระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.42) อันดับสุดท้ายเป็นด้านสายพันธุ์ความต้องการระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.41) ตามลำดับ

2. ด้านการเก็บเกี่ยวและการจัดการผลผลิต พบว่าเกษตรกรมีความต้องการภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดโดยแบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ด้านการแปรรูปผลผลิตความต้องการระดับมากที่สุดเป็นอันดับแรก (ค่าเฉลี่ย = 4.40) อันดับต่อมาเป็นด้านความชื้นความต้องการระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.39) อันดับต่อมาเป็นวิธีการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสมความต้องการระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.38) อันดับสุดท้ายเป็นด้านตรวจสอบคุณภาพผลผลิต ความต้องการระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.37) ตามลำดับ

3. ด้านเทคโนโลยี พบว่าเกษตรกรมีความต้องการภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดโดยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ด้านนำเทคโนโลยีมาเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ความต้องการระดับมากที่สุดเป็นอันดับแรก (ค่าเฉลี่ย = 4.62) ต่อมาเป็น ด้านการใช้เทคโนโลยีแทนการใช้แรงงาน ความต้องการระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.57) ตามลำดับ

4. ด้านวิธีการส่งเสริมองค์ความรู้ พบว่าเกษตรกรมีความต้องการภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดโดยแบ่งออกเป็น 3 ประเด็นคือ การส่งเสริมแบบบุคคล การส่งเสริมแบบกลุ่ม การส่งเสริมแบบมวลชน โดยแต่ละหัวข้อมีความต้องการของเกษตรกรดังนี้

4.1 การส่งเสริมแบบบุคคล พบว่าเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมแบบบุคคลภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยติดต่อผ่านทางสื่อ ความต้องการระดับมากที่สุดเป็นอันดับแรก (ค่าเฉลี่ย = 4.60) ต่อมาเป็นเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำเกษตรกรโดยตรงที่แปลง ความต้องการระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.59) ต่อมาเป็นเกษตรกรเข้ารับคำปรึกษาที่สำนักงาน ความต้องการระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.40) ตามลำดับ

4.2 การส่งเสริมแบบกลุ่ม พบว่าเกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมแบบกลุ่มภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยจัดทำแปลงเรียนรู้ความต้องการระดับมากที่สุดเป็นอันดับแรก (ค่าเฉลี่ย = 4.61) อันดับต่อมาเป็นการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความต้องการระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.60) อันดับต่อมาเป็นการอบรม / สัมมนาความต้องการระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.55) ตามลำดับ

4.3 การส่งเสริมแบบมวลชน พบว่าเกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมแบบมวลชนภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยสื่อออนไลน์ / เว็บไซต์ ความต้องการระดับมากที่สุดเป็นอันดับแรก (ค่าเฉลี่ย = 4.65) ต่อมาเป็นการส่งเสริมแบบมวลชนโดยสื่อ วิทยุ / โทรทัศน์ ความต้องการระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.52) ต่อมาเป็นการส่งเสริมแบบมวลชนโดย การรณรงค์/จัดนิทรรศการ ความต้องการระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.37) ตามลำดับ

5. ด้านหน่วยงานที่ต้องการเข้ามาส่งเสริม พบว่าเกษตรกรมีความต้องการภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดโดยแบ่งออกเป็น 3 ประเด็นคือ การสนับสนุนภาคประชาชน การสนับสนุนภาครัฐ การสนับสนุนภาคเอกชน โดยแต่ละหัวข้อมีความต้องการของเกษตรกร ดังนี้

5.1 การสนับสนุนภาคประชาชน พบว่าเกษตรกรมีความต้องการสนับสนุนภาคประชาชนจากภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยองค์กรภาคประชาชนความต้องการระดับมากที่สุดเป็นอันดับแรก (ค่าเฉลี่ย = 4.55) อันดับต่อมาความต้องการสนับสนุนภาคประชาชนจากมูลนิธิความต้องการระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.44) และการสนับสนุนภาคประชาชนอื่นๆ ตามลำดับ

5.2 การสนับสนุนภาครัฐ พบว่าเกษตรกร มีความต้องการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด หน่วยงานกรมส่งเสริมการเกษตรความต้องการระดับมากที่สุดเป็นอันดับแรก (ค่าเฉลี่ย = 4.65) อันดับต่อมาเป็น ธนาคาร ธ.ก.ส ความต้องการระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.63) อันดับต่อมา หน่วยงานอื่นๆ ความต้องการระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.43) อันดับต่อมาเป็นความต้องการระดับมากที่สุด กรมวิชาการเกษตร (ค่าเฉลี่ย = 4.40) อันดับต่อมาเป็น สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรความต้องการระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.26) ตามลำดับ

5.3 การสนับสนุนภาคเอกชน พบว่าเกษตรกร มีความต้องการสนับสนุนภาคเอกชนภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยบริษัทเอกชนต่างๆความต้องการระดับมากที่สุดเป็นอันดับแรก (ค่าเฉลี่ย = 4.65) อันดับต่อมามีความต้องการสนับสนุนภาคเอกชนจาก สถาบันวิจัยและพัฒนาความต้องการระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.63) และการสนับสนุนภาคเอกชนอื่นๆ ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา

การวิเคราะห์ข้อมูลเกษตรกรเป็นข้อมูลเกี่ยวกับ ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา โดยแสดงเป็น ค่าสถิติ ค่าแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามรายละเอียดในตาราง 4.8

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา

n = 387

ประเด็นของปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	อันดับ
	ไม่มี	1	2	3	ข้อ เสนอ แนะ			
		น้อย	ปาน กลาง	มาก				
1.ด้านการผลิต								
1.1 การสนับสนุนการวางแผน การผลิต	39 (10.1)	37 (9.6)	47 (12.1)	264 (68.2)	-	2.38	มาก	3
1.2 การสนับสนุนปัจจัยการผลิต	42 (10.9)	40 (10.3)	46 (11.9)	259 (66.9)	-	2.34	มาก	4
1.3 การสนับสนุนความรู้ด้านวิชาการและเทคโนโลยี	40 (10.3)	33 (8.5)	34 (8.8)	280 (72.4)	-	2.43	มาก	2
1.4 การจัดหาแหล่งสินเชื่อ แหล่งเงินทุน	37 (9.6)	30 (7.8)	32 (8.3)	288 (74.4)	-	2.47	มาก	1
1.5 อื่นๆ	-	1 (0.3)	-	15 (3.9)	8 (2.1)			

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n = 387

ประเด็นของปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	อันดับ
	ไม่มี	1	2	3	ข้อ			
		น้อย	ปานกลาง	มาก	เสนอแนะ			
2. ด้านการตลาด								
2.1 การวางแผนการตลาด	63 (16.3)	52 (13.4)	46 (11.9)	226 (58.4)	-	2.12	ปานกลาง	3
2.2 การประกันราคาผลผลิต	60 (15.5)	46 (11.9)	45 (11.6)	236 (61.0)	-	2.18	ปานกลาง	2
2.3 การจัดหาแหล่งตลาดรองรับผลผลิต	57 (14.7)	33 (8.5)	33 (8.5)	264 (68.2)	-	2.30	ปานกลาง	1
3. ด้านการรวมกลุ่ม								
3.1 การรวมกลุ่มเกษตรกรในชุมชน	99 (25.6)	71 (18.3)	54 (14.0)	163 (42.1)	-	1.72	ปานกลาง	3
3.2 การรวมกลุ่มแปลงใหญ่	96 (24.8)	52 (13.4)	69 (17.8)	170 (43.9)	-	1.80	ปานกลาง	2
3.3 การรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์	93 (24.0)	51 (13.2)	42 (10.9)	201 (51.9)	-	1.90	ปานกลาง	1

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n = 387

ประเด็นของปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	อันดับ
	ไม่มี	1	2	3	ข้อ			
		น้อย	ปานกลาง	มาก	เสนอแนะ			
4.ด้านสนับสนุน								
4.1 การสนับสนุนภาครัฐ	39 (10.1)	37 (9.6)	55 (14.2)	256 (66.1)	-	2.12	ปานกลาง	3
4.2 การสนับสนุนภาคเอกชน	42 (10.9)	40 (10.3)	54 (14.0)	251 (64.9)	-	2.18	ปานกลาง	2
4.3 การสนับสนุนภาคประชาชน	40 (10.3)	40 (10.3)	47 (12.1)	260 (67.2)	-	2.30	ปานกลาง	1
4.4 อื่นๆ	3 (0.8)	2 (0.5)	5 (1.3)	14 (3.6)	-			

จากตารางที่ 4.8 แสดงค่าปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา พบว่า ปัญหาและข้อเสนอแนะ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และระดับปานกลาง โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการรวมกลุ่ม และด้านการสนับสนุน เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนามีประเด็นปัญหาอยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ ด้านการผลิต ด้านการสนับสนุน ส่วนเกษตรกรผู้ผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนามีประเด็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 2 ประเด็น คือ ด้านการตลาด ด้านการรวมกลุ่ม เมื่อพิจารณาแยกแต่ละประเด็น ได้ดังนี้

1. ด้านการผลิต พบว่าเกษตรกรมีปัญหา และข้อเสนอแนะด้านการผลิตในภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้ง 4 ประเด็น ปัญหา และข้อเสนอแนะด้านการจัดหาแหล่งสินเชื่อแหล่งเงินทุนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.47) ปัญหา และข้อเสนอแนะ ด้านการสนับสนุนความรู้ด้านวิชาการและเทคโนโลยีอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.43) ปัญหา

และข้อเสนอแนะด้านการสนับสนุนการวางแผนการผลิตอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.38) ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต (ค่าเฉลี่ย = 2.34) ตามลำดับ

2. ด้านการตลาด พบว่าเกษตรกรมีปัญหา และข้อเสนอแนะ ด้านการตลาดในภาพรวมอยู่ระดับปานกลางทั้ง 3 ประเด็น ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการจัดหาแหล่งตลาดรองรับผลผลิตอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.30) ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการประกันราคาผลผลิต อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.18) ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการวางแผนการตลาดอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.12) ตามลำดับ

3. ด้านการรวมกลุ่ม พบว่าเกษตรกรมีปัญหา และข้อเสนอแนะด้านการรวมกลุ่มในภาพรวมอยู่ระดับปานกลางทั้ง 3 ประเด็น ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 1.90) ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการรวมกลุ่มแปลงใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 1.80) ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการรวมกลุ่มเกษตรกรในชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 1.72) ตามลำดับ

4. ด้านการสนับสนุน พบว่าเกษตรกรมีปัญหา และข้อเสนอแนะด้านการสนับสนุนในภาพรวมอยู่ระดับมาก และระดับปานกลาง โดยอยู่ระดับมาก 2 ประเด็น คือการสนับสนุนภาครัฐ และการสนับสนุนภาคประชาชน (ค่าเฉลี่ย = 2.37) และ (ค่าเฉลี่ย = 2.36) ส่วนเกษตรกรมีปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการสนับสนุนในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง คือ การสนับสนุนภาคเอกชน (ค่าเฉลี่ย = 2.32) และการสนับสนุนอื่นๆ

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การส่งเสริมผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกร อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้นำเสนอในประเด็นสำคัญ จำแนกออกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และปัญหาข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ข้อมูลสภาพทั่วไป สังคม เศรษฐกิจของเกษตรกร 2) ความรู้การผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกร 3) ความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้ผลิตข้าวนาปีในพื้นที่อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น ที่ได้ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตรในปีการผลิต 2566 จำนวน 11,192 ราย ในพื้นที่ 11 ตำบล โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่จะคำนวณจากสูตรของ TaroYamane โดยยอมให้ความคลาดเคลื่อนได้ 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 387 ราย วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยการเฉลี่ยตามสัดส่วนจำนวนครัวเรือนเกษตรกรในอำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่นทั้ง 11 ตำบล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีลักษณะคำถามแบบปลายปิดและคำถามแบบปลายเปิด การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์กับเกษตรกรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ (0.8805) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยทำการสอบถามเกษตรกร ช่วงเดือนมิถุนายน 2567 และนำข้อมูลที่ได้นำวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร

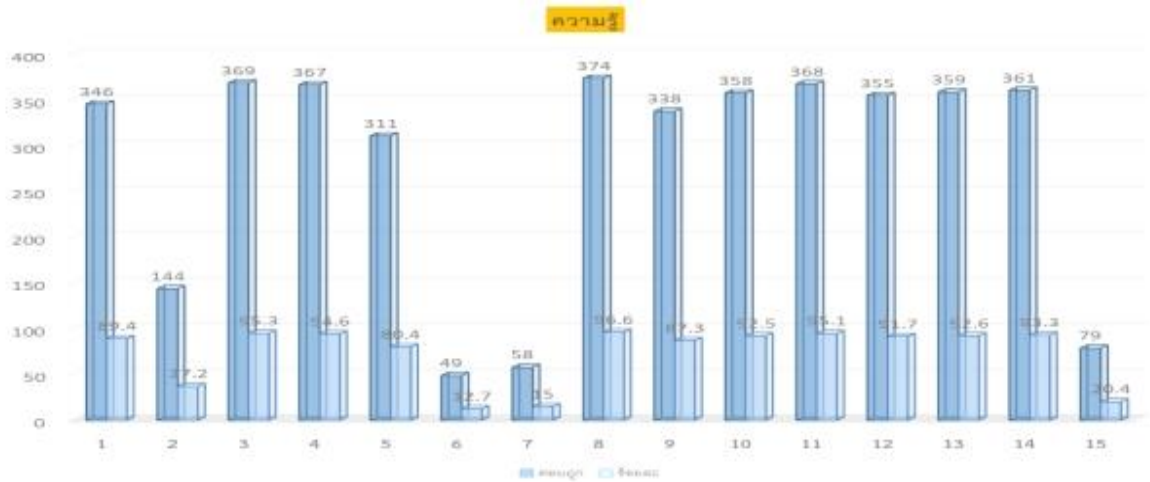
1) ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 51.41 ปี สถานภาพส่วนมากคือสมรสมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 2.68 คน การศึกษาจากระดับประถมศึกษา และมีแรงงานภาคการเกษตรเฉลี่ย 2.60 คน

2) สภาพพื้นฐานทางสังคม พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิก/กลุ่มสถาบัน มีเพียงร้อยละ 27.4 ที่เป็นกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. และเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางสังคม มีดำรงตำแหน่งทางสังคมเพียงร้อยละ 24.1

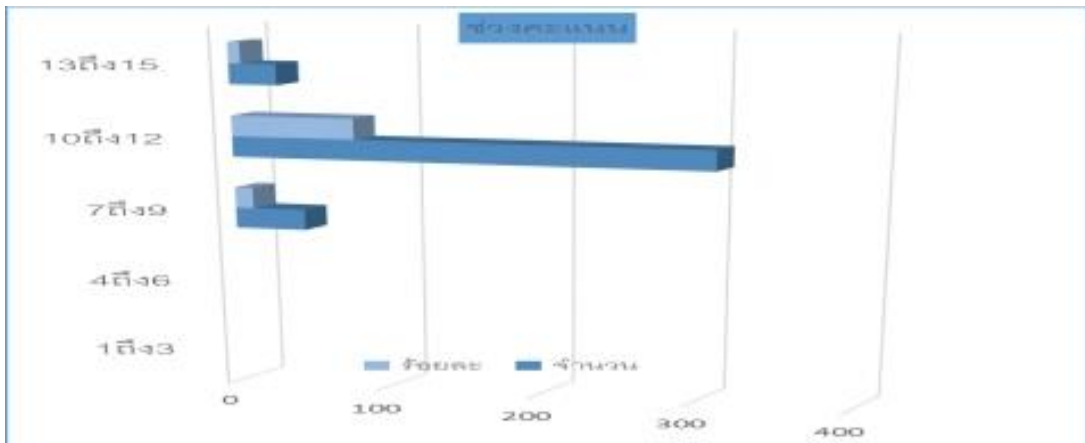
3) สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ พบว่าเกษตรกรร้อยละ 66.4 ส่วนใหญ่มีอาชีพทำนาเพียงอย่างเดียว และเกษตรกรร้อยละ 27.2 มีสองอาชีพขึ้นไป ส่วนรายได้ในภาคเกษตรของครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 31697.42 บาท/ปี ส่วนรายได้นอกภาคเกษตรของครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 34626.47 บาท/ปี ส่วนรายได้รวมกันทั้งสองภาคเฉลี่ยอยู่ที่ 38175.78 บาท/ปี เกษตรกรมีหนี้สินของครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 105,544.44 บาท/ปี พบว่าเกษตรกรร้อยละ 67.4 มีพื้นที่ทำเกษตรของตนเอง เกษตรกรร้อยละ 32 มีพื้นที่เช่า โดยเกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ยอยู่ที่ 6.28 ไร่ เกษตรกรมีอาชีพ/กิจกรรมของครัวเรือนหลังฤดูทำนาร้อยละ 5.7 มีอาชีพรับจ้าง และเกษตรกรร้อยละ 3.6 มีอาชีพผลิตพืชหลังฤดูทำนา ข้อมูลเกษตรกรการผลิตพืชหลังฤดูทำนา เกษตรกรส่วนมากไม่มีประสบการณ์ในการผลิตพืชหลังฤดูทำนา เกษตรกรร้อยละ 95.6 คือไม่เคยผลิตเลย ส่วนเกษตรกรร้อยละ 4.4 มีประสบการณ์ในการผลิตพืชหลังฤดูทำนา ข้อมูลเกษตรกรการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา ส่วนมากเกษตรกรร้อยละ 98.4 ไม่มีประสบการณ์ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา คือไม่เคยผลิตเลย ส่วนเกษตรกรร้อยละ 1.6 มีประสบการณ์ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา

1.2.2 ความรู้การผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกร จากการตอบ

คำถามจำนวน 15 ข้อ ในแบบสอบถาม พบว่าเกษตรกรร้อยละ 80.1 มีความรู้ในระดับมาก เกษตรกรร้อยละ 11.9 มีความรู้ในระดับปานกลาง เกษตรกรร้อยละ 8.0 มีความรู้ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 10.95) โดยเกษตรกรตอบถูกน้อยที่สุดจำนวน 7 ข้อ และตอบถูกมากที่สุดจำนวน 14 ข้อ พบว่าเกษตรกรตอบถูกมากที่สุดในเรื่องข้าวโพดอาหารสัตว์ผลิตได้ 3 ช่วงฤดู คือ ต้นฤดูฝน ปลายฤดูฝน และฤดูแล้ง ส่วนข้อที่เกษตรกรตอบถูกน้อยที่สุดในเรื่องไม่ทราบเรื่องตลาดรับซื้อข้าวโพดอาหารสัตว์ที่สำคัญไม่ใช่สหกรณ์การเกษตรอำเภอภูเวียง

ภาพที่ 5.1 สรุปข้อตอบถูกความรู้ของเกษตรกร

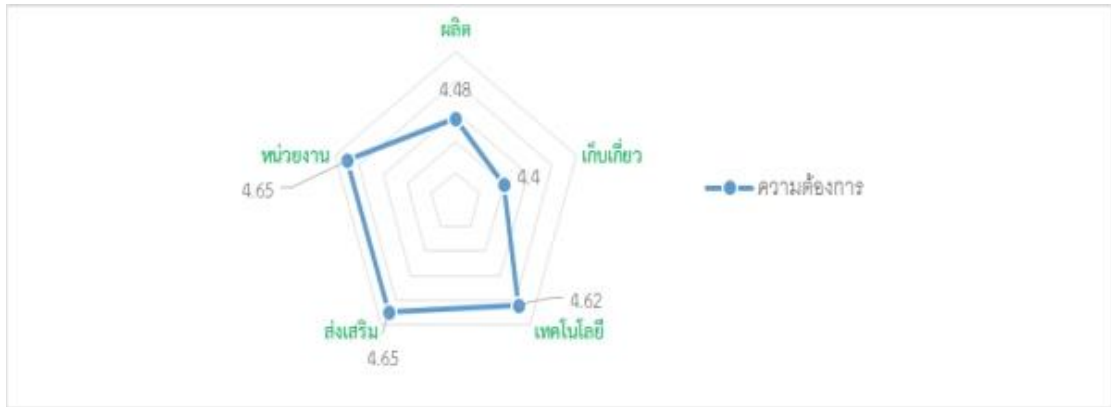

ภาพที่ 5.2 สรุปช่วงคะแนนความรู้ของเกษตรกร

1.2.3 ความต้องการส่งเสริมของเกษตรกรในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดู

ทำนา ผลความต้องการของเกษตรกรพบว่า มีความต้องการภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แบ่งความต้องการเป็น 5 หัวข้อหลักๆได้คือ ด้านการผลิต ด้านการเก็บเกี่ยวและการจัดการผลผลิต ด้านเทคโนโลยี ด้านวิธีการส่งเสริมองค์ความรู้ ด้านหน่วยงานที่ต้องการเข้ามาส่งเสริม

- 1) ด้านการผลิต พบว่ามีความต้องการภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยความต้องการของเกษตรกร ด้านการกำจัดวัชพืชเป็นอันดับแรก
- 2) ด้านการเก็บเกี่ยวและการจัดการผลผลิต พบว่ามีความต้องการภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยความต้องการของเกษตรกร ด้านการแปรรูปผลผลิตเป็นอันดับแรก
- 3) ด้านเทคโนโลยี พบว่ามีความต้องการภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยความต้องการของเกษตรกร ด้านนำเทคโนโลยีมาเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเป็นอันดับแรก
- 4) ด้านวิธีการส่งเสริมองค์ความรู้ พบว่ามีความต้องการภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยความต้องการของเกษตรกร แบ่งเป็น 3 ประเด็น คือ การส่งเสริมแบบบุคคล การส่งเสริมแบบกลุ่ม การส่งเสริมแบบมวลชน โดยการส่งเสริมแบบมวลชนแบบ สื่อออนไลน์ / เว็บไซต์ มีความต้องการเป็นอันดับแรก
- 5) ด้านหน่วยงานที่ต้องการเข้ามาส่งเสริม พบว่ามีความต้องการภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยความต้องการของเกษตรกร แบ่งเป็น 3 ประเด็น คือ การสนับสนุนภาคประชาชน การสนับสนุนภาครัฐ การสนับสนุนภาคเอกชน โดยมีความต้องการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ คือ หน่วยงานกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นอันดับแรก

ภาพที่ 5.3 สรุปผลความต้องการส่งเสริมของเกษตรกรในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา

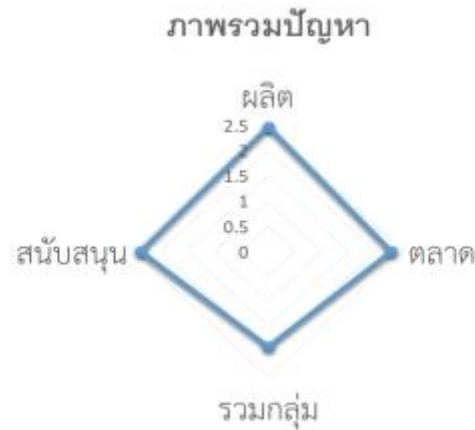
1.2.4 ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา

พบว่าปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรภาพรวมอยู่ในระดับมาก และปานกลาง โดยแบ่งปัญหาออกเป็น 4 ประเด็นหลักๆ ได้คือ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการรวมกลุ่ม ด้านการสนับสนุน

- 1) ด้านการผลิต พบว่ามีปัญหาและข้อเสนอแนะภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร การสนับสนุนความรู้ด้านวิชาการและเทคโนโลยี เป็นอันดับแรก
- 2) ด้านการตลาด พบว่ามีปัญหาและข้อเสนอแนะภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร การจัดหาแหล่งตลาดรองรับผลผลิต เป็นอันดับแรก
- 3) ด้านการรวมกลุ่ม พบว่ามีปัญหาและข้อเสนอแนะภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร การรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์ เป็นอันดับแรก
- 4) ด้านการสนับสนุน พบว่ามีปัญหาและข้อเสนอแนะภาพรวมอยู่ในระดับมากและปานกลาง โดยปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร การสนับสนุนภาครัฐ เป็นอันดับแรก

ภาพที่ 5.4 สรุปประเด็นปัญหาแบ่งเป็นหัวข้อ

ภาพที่ 5.5 สรุปภาพรวมปัญหา

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง การส่งเสริมผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกรในพื้นที่ อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 สภาพพื้นฐานบุคคล สังคม เศรษฐกิจ

จากการศึกษาสภาพพื้นฐานบุคคล สังคม เศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลัง ฤดูทำนาจากการวิจัย ดังนี้

2.1.1 สภาพเศรษฐกิจ

1) รายได้

จากผลการศึกษา เกษตรกรมีรายได้จากการผลิตข้าวโพดเฉลี่ยอยู่ที่ 31,697.42 บาท/ปี ซึ่งค่อนข้างน้อยกว่าของ ทองพาวขวัญ ทรัพย์เรืองสกุล (2562) ที่มีรายได้จากการผลิตข้าวโพด โดยมีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 78,245.20 บาทต่อปี

2) อาชีพของครัวเรือนหลังฤดูทำนา

จากผลการศึกษา เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 86.83 ไม่มีอาชีพหลังฤดูทำนา จึงเป็นโอกาสที่จะไปส่งเสริม อาชีพหลังฤดูทำนาให้เกษตรกรในพื้นที่

3) ประสบการณ์ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา

จากผลการศึกษาเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 95.6 ไม่มีประสบการณ์ในการผลิต ส่วนเกษตรกรร้อยละ 4.4 มีประสบการณ์ในการผลิต เฉลี่ยอยู่ที่ 4.50 ปี ใกล้เคียงกับ สมชาย บุญประดับ(2546) เกษตรกรประสบการณ์ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์เฉลี่ยที่ 5.26 ปี

2 ความรู้การผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกร

ความรู้การผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกร มีระดับความรู้ในระดับน้อย โดยพบว่าเกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่อง เมล็ดพันธุ์คุณภาพดีควรมีความงอกที่สูงกว่าร้อยละ 90 และเรื่องช่วงวิกฤตอายุข้าวโพดอาหารสัตว์ที่อ่อนแอที่วัชพืชเขาทำลายได้ดี โดยเกษตรกรขาดความรู้ในเรื่องดังกล่าว

3 ความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา

ความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณาแยกรายละเอียดมี 3 ด้านประกอบไปด้วย ด้านการผลิต ด้านการเก็บเกี่ยวและการจัดการผลผลิต ด้านการส่งเสริม

3.1 ด้านการผลิต

เกษตรกรต้องการให้ส่งเสริม ด้านการกำจัดวัชพืช โรคและแมลงศัตรูพืชมากที่สุด ซึ่งแตกต่างจาก ทองพาวขวัญ ทรัพย์เรียงสกุล (2562) พบว่า ด้านการผลิต เกษตรกรต้องการให้วางแผนเตรียมตัวก่อนฤดูการผลิต

3.2 ด้านการเก็บเกี่ยวและการจัดการผลผลิต

เกษตรกรต้องการให้ส่งเสริม การแปรรูปผลผลิตมากที่สุด ซึ่งแตกต่างจาก ทองพาวขวัญ ทรัพย์เรียงสกุล (2562) พบว่า เกษตรกรต้องการให้หน่วยงานภาครัฐร่วมกับภาคเอกชนจัดหาตลาดรับซื้อผลผลิตที่แน่นอนให้แก่เกษตรกร

3.3 ด้านการส่งเสริม

เกษตรกรต้องการให้ส่งเสริมมากที่สุดคือ การส่งเสริมแบบบุคคล และการส่งเสริมแบบมวลชน พบว่าเกษตรกรต้องการให้ส่งเสริมผ่านทางสื่อ เช่น โทรศัพท์ เฟสบุ๊ก ไลน์ ส่วนการส่งเสริมแบบกลุ่ม เกษตรกรต้องการให้ส่งเสริม คือ การจัดทำแปลงเรียนรู้

4 ปัญหา และข้อเสนอแนะ

4.1 ปัญหา

ปัญหา ของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อพิจารณาแยกออกเป็นรายละเอียด พบว่ามีประเด็นย่อยที่เกษตรกรเห็นด้วยว่าเป็นปัญหาระดับมาก คือ การสนับสนุนความรู้ด้านวิชาการและเทคโนโลยี และการจัดหาแหล่งสินเชื่อ แหล่งเงินทุน โดยเกษตรกรไม่ยอมเสี่ยงผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาเพราะไม่มีประสบการณ์ ความรู้ เงินทุน และหน่วยงานสนับสนุนสอดคล้องกับ พรรณิภา อนุรักษ์ากรกุล (2561) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่ได้นำเทคโนโลยีการผลิตที่ได้จากการ

ศึกษาวิจัยไปปรับใช้ในพื้นที่เนื่องจากยังไม่มั่นใจว่าเทคโนโลยีดังกล่าวจะดีกว่าเทคโนโลยีที่เกษตรกรเคยปฏิบัติหรือไม่ และเกษตรกรมักเข้าใจว่าการใส่ปุ๋ยที่เพิ่มมากขึ้นจะทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นด้วย โดยไม่ได้คำนึงถึงความต้องการของพืช

4.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง การส่งเสริมผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกร อำเภอกู่เวียง จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

4.2.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

- 1) เกษตรกรควรศึกษาหาความรู้ผ่านช่องทางต่างๆ ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์ ตรวจสอบราคาต้นทุนการผลิต ตรวจสอบราคาผลผลิตในท้องตลาด ก่อนทำการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา
- 2) เกษตรกรมีการวิเคราะห์พื้นที่ วางแผนการผลิต ก่อนทำการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา
- 3) เกษตรกรควรกล้าตัดสินใจผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์ ทั้งที่ไม่เคยมีประสบการณ์

2) ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่

- 1) เจ้าหน้าที่ควรให้การส่งเสริม และให้ข่าวสารอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจพร้อมทั้งป้องกันมิฉฉาชีพ ในเรื่องของการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาตามหลักวิชาการ
- 2) เจ้าหน้าที่ควรให้ความสำคัญกับการใช้สื่อออนไลน์เป็นแหล่งความรู้แก่เกษตรกร เนื่องจากเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงได้รวดเร็วทุกที่ทุกเวลา และปรับตัวให้ทันตามเทคโนโลยีในปัจจุบัน
- 3) เจ้าหน้าที่ควรจัดฝึกอบรม และจัดทำแปลงสาธิตเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้แก่เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรมีประสบการณ์ นำไปใช้ปรับในพื้นที่แปลงของตนเองและถ่ายทอดองค์ความรู้แก่เกษตรกรใกล้เคียง
- 4) เจ้าหน้าที่ควรส่งเสริมให้มีการผลิตในรูปแบบรวมกลุ่ม หรือจัดตั้งสหกรณ์ เพื่อต่อรองราคาผลผลิต
- 5) เจ้าหน้าที่ควรเป็นตัวกลางประสานหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน เพื่อบูรณาการร่วมกัน ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกร

3) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรเข้ามามีบทบาทในการให้คำแนะนำ พร้อมทั้งให้ความรู้ รวมถึงวางนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาให้มากขึ้น

2) ควรวางระบบชลประทานให้มีแหล่งน้ำเพียงพอต่อการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาให้เพียงพอต่อเกษตรกร

3) ควรมีการจัดการด้านการตลาด ประกันราคาผลผลิตให้เกษตรกร

4) ควรมีการสนับสนุนด้านเงินทุน หรือแหล่งสินเชื่อให้แก่เกษตรกร

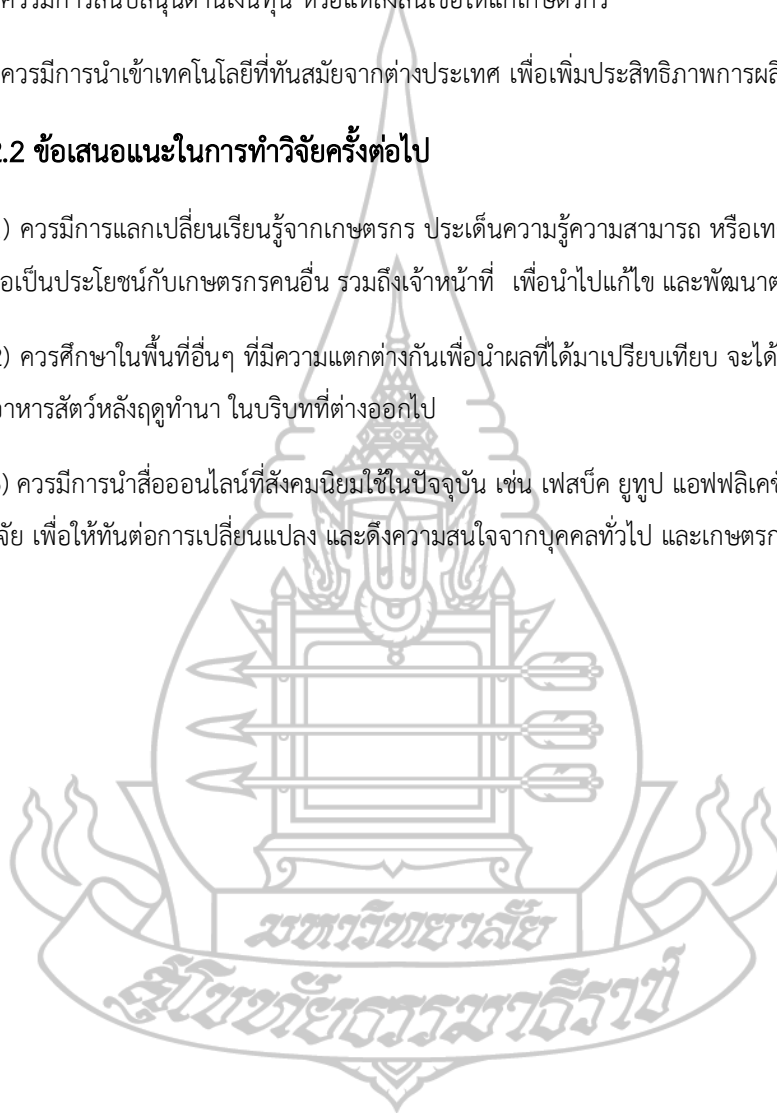
5) ควรมีการนำเข้าเทคโนโลยีที่ทันสมัยจากต่างประเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้เกษตรกร

4.2.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเกษตรกร ประเด็นความรู้ความสามารถ หรือเทคนิควิธีต่างๆของเกษตรกร เพื่อเป็นประโยชน์กับเกษตรกรคนอื่น รวมถึงเจ้าหน้าที่ เพื่อนำไปแก้ไข และพัฒนาต่อไป

2) ควรศึกษาในพื้นที่อื่นๆ ที่มีความแตกต่างกันเพื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบ จะได้ทำให้ทราบถึงการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา ในบริบทที่ต่างออกไป

3) ควรมีการนำสื่อออนไลน์ที่สังคมนิยมใช้ในปัจจุบัน เช่น เฟสบุ๊ก ยูทูป แอปพลิเคชันต่างๆ มาช่วยเผยแพร่งานวิจัย เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และดึงความสนใจจากบุคคลทั่วไป และเกษตรกรในสังคมปัจจุบัน

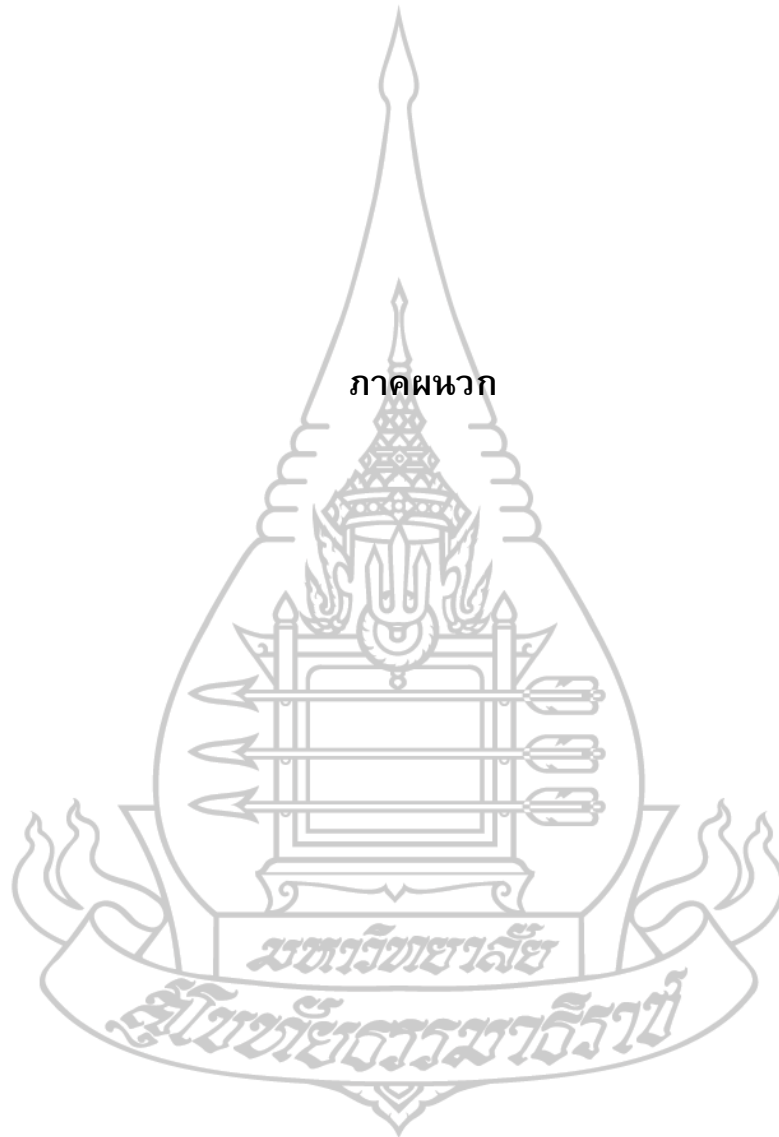

บรรณานุกรม

- สำนักงานเกษตรอำเภอกุเวียง. (2567). *แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ (พ.ศ. 2562-2566) ประจำปีงบประมาณ (2566) ขอนแก่น*. สำนักงานเกษตรอำเภอกุเวียง.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2566). *ทะเบียนเกษตรกร. สืบค้นจาก*
https://farmer.doae.go.th/report/report66/report_rice_66_fmddfbd_ap
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2566) *คู่มือโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร กิจกรรม เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์.*
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2560). *คู่มือและวิธีการปฏิบัติงานระบบส่งเสริมการเกษตร (Training and Visit : T&V System),* โรงพิมพ์นิเวศธรรมดาการพิมพ์ประเทศไทย จำกัด .
- นำชัย ทนุผล. (2529). *วิธีเตรียมโครงการวิจัย*. เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร สถาบัน เทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ. (2560). *การสร้างเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยทางส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร. ใน ประมวลชุดวิชาการวิจัยและสถิติเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ. (2560). *ตัวแปร ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยทางส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร. ใน ประมวลชุดวิชาการวิจัยและสถิติเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- พงษ์ศักดิ์ อังสิทธิ์. (2561). *ความหมายและความสำคัญของการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรในประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา* นนทบุรี. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พงษ์ศักดิ์ อังสิทธิ์. (2561). *รูปแบบและวิธีการส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรในประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา* . นนทบุรี. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ทองพาวขวัญ ทรัพย์เรียงสกุล (2562). การส่งเสริมการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้ง ตามหลักบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจ สำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชัยณรงค์ บูหงาวงษ์ (2559). การศึกษาเปรียบเทียบผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อทำข้าวโพดหมัก . ฝ่ายวิจัยและพัฒนาการเลี้ยงโคนม. องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย.
- พีรพล เข้มเพชร (2561). การเปรียบเทียบคุณภาพข้าวโพดในอาหารสัตว์ต่อสมรรถนะการผลิตและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจสุกรระยะโคขุน. คณะเทคโนโลยีการเกษตรและเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สมชาย บุญประดับ (2546). การผลิตข้าวโพดสัตว์หลังนา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก. สถาบันวิจัยพืชไร่ จังหวัดพิษณุโลก.
- เจษฎา จารุชาติ (2561). การเจริญเติบโตและผลผลิตของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่ผลิตต่อเนื่อง 2 ฤดูใน แปลงเกษตรกรที่เคยมีการปลูกพืชร่วม. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- สุริพัฒน์ ไทยเทศ (2558). การปรับปรุงพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ทนทานแล้ง. กรมวิชาการเกษตร.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามสำหรับงานวิจัย

มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมาธิราช

ลำดับของแบบสอบถามเลขที่.....

วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์...../...../.....

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

เรื่อง การส่งเสริมปลูกข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกรอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น
Extension Field Corn after the season farming of farmers In Phuwiang District, Khon Khan
Province โดย นายพัฒนาพงษ์ แก้ววังชัย รหัสนักศึกษา 2659001644 นักศึกษาปริญญาโท วิชาเอกส่งเสริมและ
พัฒนาการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

คำชี้แจง : แบบสอบถามชุดนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และ
สหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อศึกษาการส่งเสริมปลูกข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกร
ในเขตพื้นที่อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยคำตอบในแบบสอบถามนี้จะนำไปใช้เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น จึง
ใคร่ขอความร่วมมือจากท่านได้กรุณาตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริงและตามความคิดเห็นของท่าน
ขอบคุณครับ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกษตรกร สังคมและเศรษฐกิจ

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หน้าข้อความที่ต้องการ และเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนด

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล

- 1.1 เพศ () 1) ชาย () 2) หญิง
- 1.2 อายุ ปี
- 1.3 สมาชิกในครัวเรือน คน
- 1.4 สถานภาพ () 1.โสด () 2.สมรส () 3.หย่าร้าง () 4.แยกกันอยู่ () 5.อื่นๆ ระบุ.....
- 1.5 จำนวนแรงงานภาคการเกษตร คน
- 1.6 ระดับการศึกษา
() 1) ต่ำกว่าประถมศึกษา	() 2) ประถมศึกษา	() 3) มัธยมศึกษาตอนต้น
() 4) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	() 5) อนุปริญญา/ปวส	() 6) ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
() 7) สูงกว่าปริญญาตรี	() 8) อื่นๆ ระบุ.....	

ตอนที่ 2 สภาพพื้นฐานทางสังคม**2.1 การเป็นสมาชิกสถาบัน/กลุ่มเกษตรกร (ตอบได้มากกว่า1ข้อ)**

- () ไม่เป็น () เป็น ถ้าเป็น สถาบัน/กลุ่มเกษตรกรที่เป็นสมาชิกได้แก่
- () 1) กลุ่มเกษตรกร () 2) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร () 3) สหกรณ์การเกษตร
- () 4) วิสาหกิจชุมชน () 5) กลุ่มแปลงใหญ่ () 6) กลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส.
- () 7) อื่นๆ ระบุ.....

2.2 ตำแหน่งทางสังคม (ตอบได้มากกว่า1ข้อ)

- () ไม่เป็น () เป็น
- () 1) กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วย () 2) นายก/รอง/สมาชิก อปท. () 3) คณะกรรมการหมู่บ้าน
- () 4) อปพร. / ชรบ () 5) อาสาสมัครเกษตร () 6) อื่นๆ ระบุ.....

ตอนที่ 3 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ**3.1 การประกอบอาชีพของครัวเรือน (ตอบได้มากกว่า1ข้อ)**

- () 1) ทำนา () 2) ทำไร่ () 3) ทำสวน () 4) เลี้ยงสัตว์ () 5) ประมง
- () 6) ค้าขาย () 7) รับจ้าง () 8) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ () 9) อื่นๆ(ระบุ).....

3.2 รายได้ในภาคเกษตรของครัวเรือนต่อ/ปี รวมบาท

- () 1 การทำนาปีบาท () 2 การปลูกพืชหลังฤดูทำนา.....บาท
- () 3 การเลี้ยงสัตว์บาท () 4 การประมง.....บาท
- () 5 ทำสวนบาท () 6 ทำไร่.....บาท
- () 7 อื่นๆ (ระบุ)บาท

3.3 รายได้นอกภาคเกษตรของครัวเรือนต่อ/ปี รวม.....บาท**3.4 รายได้จากภาคการเกษตร + รายได้นอกภาคการเกษตร (รวมข้อ 3.2+3.3) บาท****3.5 หนี้สินภาคเกษตรในครัวเรือนต่อ/ปี บาท****3.6 พื้นที่ในการทำการเกษตรของครัวเรือน ไร่ (ลักษณะการถือครองที่ดิน)**

- () 1 ของตนเอง จำนวน.....ไร่ () 2 เช่า จำนวน.....ไร่ () 3 อื่นๆ (ระบุ).....ไร่

3.7 อาชีพ / กิจกรรมในครัวเรือนหลังฤดูทำนา (ตอบได้มากกว่า1ข้อ)

- () 1 การทำนาปรัง () 2 การปลูกพืชหลังฤดูทำนา () 3 การเลี้ยงสัตว์ () 4 ทำสวน/ทำไร่
- () 5 รับจ้างทั่วไป () 6 โรงงาน () 7 งานอิสระ () 8 อื่นๆ (ระบุ).....

3.8 ประสบการณ์ในการปลูกพืชหลังฤดูทำนา () 1) ไม่เคย () 2) เคย ระบุ ปี**3.9 ประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา () 1) ไม่เคย () 2) เคย ระบุ ปี**

ตอนที่ 2 องค์ความรู้ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกร

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ช่องถูก และทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ช่องผิด

ข้อ	คำถาม	คำตอบ	
		ถูก ☒	ผิด ☐
1.	ลักษณะดินที่ปลูกข้าวโพดอาหารสัตว์ได้ดี ควรเป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนทราย ระบายน้ำได้ดี		
2.	การปลูกข้าวโพดอาหารสัตว์ควรใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 8-10 กิโลกรัมต่อไร่		
3.	การให้น้ำข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาควรให้ดินชุ่มชื้นตลอดเวลาแต่ไม่ควรให้น้ำท่วมขัง		
4.	การขาดน้ำในระยะออกดอก จะทำให้ผลผลิตลดลงถึง 50 เปอร์เซ็นต์		
5.	การปลูกข้าวโพดอาหารสัตว์ ปลูกแบบแถวเดี่ยว ควรเว้นระยะห่างแถวอยู่ที่ 75-80 เซนติเมตร ปลูกแบบแถวคู่ ควรเว้นระยะห่างแถวอยู่ที่ 110-120 เซนติเมตร		
6.	เมล็ดพันธุ์คุณภาพดีควรมีความงอกไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 80 โดยนับความงอกจากต้นกล้าที่มีราก ต้นและใบที่สมบูรณ์		
7.	ช่วงวิกฤตข้าวโพดอาหารสัตว์ที่อ่อนแอ ที่วิชีพชีเขาทำลายได้ดีมีอายุที่ 30-45 วัน		
8.	ข้าวโพดอาหารสัตว์ปลูกได้ 3 ช่วงฤดู คือ ต้นฤดูฝน ปลายฤดูฝน และฤดูแล้ง		
9.	โรคราน้ำค้างในข้าวโพดอาหารสัตว์ มักระบาดในช่วงฤดูฝน		
10.	หนอนกระทู้ลายจุด คือศัตรูพืชที่สำคัญในการเข้าทำลายข้าวโพดอาหารสัตว์ในปัจจุบัน		
11.	การนับอายุการเก็บเกี่ยวข้าวโพดอาหารสัตว์ส่วนใหญ่จะอายุในการเก็บเกี่ยวอยู่ระหว่าง 90 -120 วัน ขึ้นอยู่กับอัตราความชื้น		
12.	ความชื้นต่ำกว่า 14.5 เปอร์เซ็นต์ ของเมล็ดข้าวโพดอาหารสัตว์ จะทำให้ผลผลิตมีราคาสูง		
13.	ฝักข้าวโพดที่มีความชื้นต่ำกว่า 23 เปอร์เซ็นต์จะปลอดภัยจากการปนเปื้อนของสารอะฟลาทอกซิน		
14.	ในการปลูกข้าวโพดอาหารสัตว์ใช้น้ำน้อยกว่าการทำนาปี 2-3 เท่า		
15.	ตลาดรับซื้อข้าวโพดอาหารสัตว์ในพื้นที่อำเภอเวียงที่สำคัญคือ สหกรณ์การเกษตรอำเภอเวียง		

ตอนที่ 3 ความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ตามระดับความต้องการส่งเสริม ดังต่อไปนี้

โดยระดับความต้องการ 1 = น้อยที่สุด / 2 = น้อย / 3 = ปานกลาง / 4 = มาก / 5 = มากที่สุด

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการส่งเสริม				
	1	2	3	4	5
1. ด้านการผลิต					
1.1 การวางแผนการผลิต					
1.2 การเตรียมพื้นที่					
1.3 สายพันธุ์					
1.4 น้ำ					
1.5 ปุ๋ย					
1.6 การกำจัดวัชพืช					
1.7 การกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช					
2. ด้านการเก็บเกี่ยวและการจัดการผลผลิต					
2.1 วิธีการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม					
2.2 การตรวจสอบคุณภาพผลผลิต					
2.3 ความชื้น					
2.4 การแปรรูปผลผลิต					
3. ด้านใช้เทคโนโลยี					
3.1 ใช้เทคโนโลยีทดแทนการใช้แรงงาน					
3.2 นำเทคโนโลยีมาเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต					
4. ด้านวิธีการส่งเสริมองค์ความรู้					
4.1 การส่งเสริมแบบบุคคล					

4.1.1 เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำเกษตรกรโดยตรงที่แปลง					
4.1.2 เกษตรกรเข้ารับคำปรึกษาที่สำนักงาน					
4.1.3 ติดต่อผ่านทางสื่อ เช่น โทรศัพท์ เฟสบุ๊ก ไลน์					
4.1.4 อื่นๆ (ระบุ).....					
4.2 การส่งเสริมแบบกลุ่ม					
4.2.1 การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้					
4.2.2 อบรม / สัมมนา					
4.2.3 จัดทำแปลงเรียนรู้					
4.2.4 อื่นๆ (ระบุ).....					
4.3 การส่งเสริมแบบมวลชน					
4.3.1 การรณรงค์ / จัดนิทรรศการ					
4.3.2 วิทยู / โทรทัศน์					
4.3.3 สื่อออนไลน์ / เว็บไซต์					
4.3.4 อื่นๆ (ระบุ).....					
5. ด้านหน่วยงานที่ต้องการเข้ามาส่งเสริม					
5.1 การสนับสนุนภาคประชาชน					
5.1.1 มูลนิธิ					
5.1.2 องค์กรภาคประชาชน					
5.1.3 อื่นๆ (ระบุ).....					
5.2 การสนับสนุนภาครัฐ					
5.2.1 กรมส่งเสริมการเกษตร					
5.2.2 กรมวิชาการเกษตร					
5.2.3 ธนาคาร ธ.ก.ส					

5.2.4 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร					
5.2.5 อื่นๆ (ระบุ).....					
5.3 การสนับสนุนภาคเอกชน					
5.3.1 สถาบันวิจัยและพัฒนา					
5.3.2 บริษัท เอกชนต่างๆ					
5.3.3 อื่นๆ (ระบุ).....					
5.4 หน่วยงาน อื่นๆ (ระบุ).....					

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการปลูกข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ตามระดับปัญหา และเขียนข้อเสนอแนะตามความเห็นของท่าน

ประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะ	ระดับปัญหา				
	ไม่มี	น้อย	ปานกลาง	มาก	ข้อเสนอแนะ
1. ด้านการผลิต					
1.1 การสนับสนุนการวางแผนการผลิต					
1.2 การสนับสนุนปัจจัยการผลิต					
1.3 การจัดหาแหล่งสินเชื่อ แหล่งเงินทุน					
1.4 การสนับสนุนความรู้ด้านวิชาการและเทคโนโลยี					
1.5 อื่นๆ (ระบุ).....					
2. ด้านการตลาด					
2.1 การวางแผนการตลาด					
2.2 การประกันราคาผลผลิต					
2.3 การจัดหาแหล่งตลาดรองรับผลผลิต					

2.4 อื่นๆ (ระบุ).....					
3. ด้านการรวมกลุ่ม					
3.1 การรวมกลุ่มเกษตรกรในชุมชน					
3.2 การรวมกลุ่มแปลงใหญ่					
3.3 การรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์					
3.4 อื่นๆ (ระบุ).....					
4. ด้านการสนับสนุน					
4.1 การสนับสนุนภาครัฐ					
4.2 การสนับสนุนภาคเอกชน					
4.3 การสนับสนุนภาคประชาชน					
4.4 อื่นๆ (ระบุ).....					

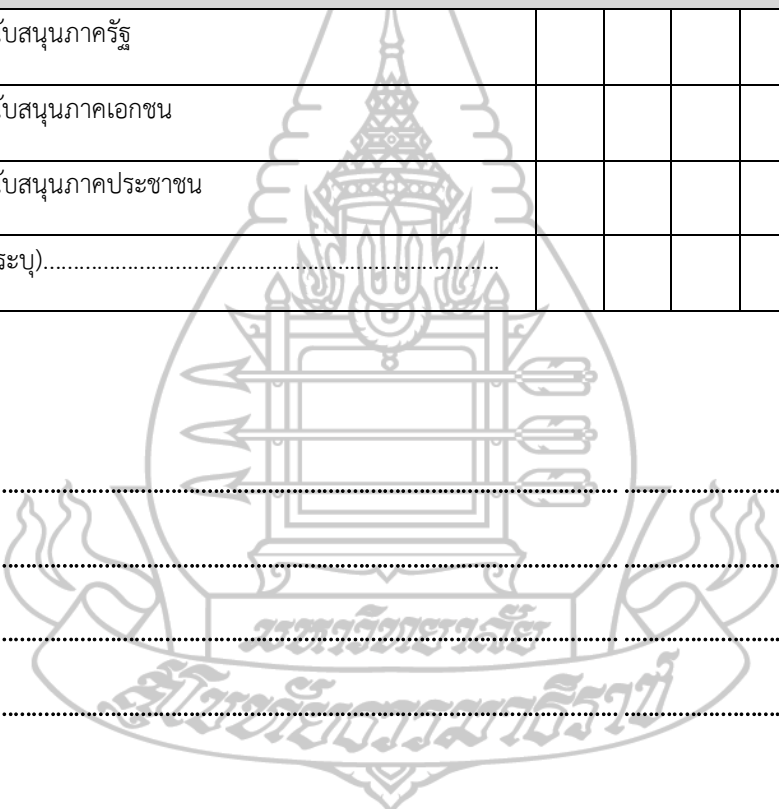
ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ (IOC)

เรื่อง การส่งเสริมปลูกข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

การตรวจสอบความตรงของเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญจะตรวจสอบด้วยการเปรียบเทียบข้อความกับเนื้อหาที่จะวัด โดยกำหนดเกณฑ์คะแนนผลการพิจารณา ดังนี้

ให้ +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อความวัดตรงกับเนื้อหาที่กำหนด

ให้ 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อความวัดตรงกับเนื้อหาที่กำหนด

ให้ -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อความวัดไม่ตรงกับเนื้อหาที่กำหนด

เมื่อผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนพิจารณาแล้ว ก็จะนำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อความมาหาค่าเฉลี่ย ที่เรียกกันว่า การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence) โดยใช้สูตรดังนี้

$$IOC = \sum R/N$$

โดยที่ IOC หมายถึงดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับเนื้อหาที่ต้องการวัด

R หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทุกคนในแต่ละข้อความ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

เกณฑ์การตัดสินค่า IOC ถ้ามีค่า 0.5 ขึ้นไป แสดงว่า ข้อความนั้นวัดได้ตรงจุดประสงค์ หรือตรงตามเนื้อหา แสดงว่า ข้อความข้อนั้นใช้ได้

ผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจแบบสอบถามในครั้งนี้

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
1.	นางสาวชนิษฐา อินอิม	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ	สำนักงานเกษตรอำเภอภูเวียง จ.ขอนแก่น
2.	นายพนพล เชิงสะอาด	นักบริหารธุรกิจเกษตร	บริษัท เจริญโภคภัณฑ์โปรตีนสัตว์ จำกัด
3.	นายชัยพร โคตรสิมมา	รองผู้จัดการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ

ตารางสรุปผลการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาแบบถามของผู้เชี่ยวชาญ (IOC)

ข้อที่	ข้อคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	ความหมาย
		คนที่ 1	คนที่2	คนที่3			
1. สภาพพื้นฐานบุคคล							
1.1	เพศ () 1.ชาย () 2.หญิง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1.2	อายุ ปี	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1.3	เพิ่มหัวข้อ สถานภาพ () 1.โสด () 2.สมรส () 3.หย่าร้าง () 4.แยกกันอยู่						
1.4	สมาชิกในครัวเรือนคน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1.5	จำนวนแรงงานภาคการเกษตร.....คน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1.6	ระดับการศึกษา 1) ต่ำกว่าประถมศึกษา 2) ประถมศึกษา 3) มัธยมศึกษาตอนต้น 4) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. 5) อนุปริญญา/ปวส 6) ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า 7) ปริญญาโท 8) ปริญญาเอก 9) อื่นๆระบุ..... 7) สูงกว่าปริญญาตรี	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2. สภาพพื้นฐานสังคม							
2.1	การเป็นสมาชิกสถาบัน/กลุ่มเกษตรกร (ตอบได้มากกว่า1ข้อ) () ไม่เป็น() เป็น ถ้าเป็น สถาบัน/กลุ่มเกษตรกรที่เป็นสมาชิกได้แก่ 1) กลุ่มเกษตรกร 2) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

	3) สหกรณ์การเกษตร 4) วิสาหกิจชุมชน 5) กลุ่มแปลงใหญ่ 6) กลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. () 7) อื่นๆ ระบุ.....							
2.2	ตำแหน่งทางสังคม (ตอบได้มากกว่า1ข้อ) () ไม่เป็น () เป็น 1) กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วย 2) นายก/รอง/สมาชิก อบต. 3) คณะกรรมการหมู่บ้าน 4) อปพร. / ชรบ 2) 5) อาสาสมัครเกษตร 6) อื่นๆ ระบุ.....	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
3. สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ								
3.1	การประกอบอาชีพของครัวเรือน (ตอบได้มากกว่า1ข้อ) () 1 ทำนา () 2 ทำไร่ () 3 ทำสวน () 4 เลี้ยงสัตว์ () 5 ประมง () 6 ค้าขาย () 7 รับจ้าง () 8 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ () 9 อื่นๆ(ระบุ)..... ให้ตอบ 1 ข้อ เพิ่มอาชีพรอง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
3.2	เพิ่มอาชีพรอง							

3.3	รายได้ในภาคเกษตรของครัวเรือน ต่อ/ปี รวมบาท () 1 การทำนาปีบาท /ปี () 2 การปลูกพืชหลังฤดูทำนา.....บาท/ปี () 3 การเลี้ยงสัตว์บาท/ปี () 4 การประมงบาท /ปี () 5 ทำสวนบาท/ปี () 6 ทำไร่บาท/ปี () 7 อื่นๆ (ระบุ)บาท/ปี รายได้ในภาคเกษตรของครัวเรือนรวม บาท / ปี	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.4	รายได้ในภาคเกษตรของครัวเรือน ต่อ/ปี รวมบาท / ปี	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.5	รายได้จากภาคการเกษตร + รายได้นอกภาคการเกษตร (รวม ข้อ 3.3 + 3.4) บาท /ปี	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.6	หนี้สินภาคเกษตรในครัวเรือน.....บาท	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.7	พื้นที่ในการทำการเกษตรของครัวเรือน ไร่ (ลักษณะการถือครองที่ดิน) () 1 ของตนเอง จำนวน.....ไร่ () 2 เช่า จำนวน.....ไร่ () 3 อื่นๆ (ระบุ).....ไร่	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.8	อาชีพ / กิจกรรมในครัวเรือนหลังฤดูทำนา (ตอบได้มากกว่า1ข้อ) () 1 การทำนาปรัง () 2 การปลูกพืชหลังฤดูทำนา () 3 การเลี้ยงสัตว์ () 4 ทำสวน/ทำไร่ () 5 รับจ้างทั่วไป () 6 โรงงาน ทำงานโรงงาน () 7 งานอิสระ () 8 อื่นๆ (ระบุ).....	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

3.9	ประสบการณ์ในการปลูกพืชหลังฤดูทำนา () 1) ไม่เคย () 2) เคย ระบุ ปี	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.10	ประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา () 1) ไม่เคย () 2) เคย ระบุ ปี	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	ความหมาย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
ตอนที่ 2 องค์ความรู้ในการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาของเกษตรกรตามหลักวิชาการ							
2.1	ลักษณะดินที่ปลูกข้าวโพดอาหารสัตว์ได้ผลผลิตที่ดี ควรเป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนทราย เนื่องจากระบายน้ำได้ดี	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2.2	การปลูกข้าวโพดอาหารสัตว์ควรใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 8-10 กิโลกรัมต่อไร่	+1	+1	0	2	0.66	ใช้ได้
2.3	การให้น้ำข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนาควรให้ดินชุ่มชื้นตลอดเวลาแต่ไม่ควรให้น้ำท่วมขัง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2.4	การขาดน้ำในระยะออกดอก จะทำให้ผลผลิตลดลงถึง 50 เปอร์เซ็นต์	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2.5	การปลูกข้าวโพดอาหารสัตว์ ปลูกแบบแถวเดี่ยว ควรเว้นระยะห่างแถวอยู่ที่ 75-80 เซนติเมตร ปลูกแบบแถวคู่ ควรเว้นระยะห่างแถวอยู่ที่ 110-120 เซนติเมตร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2.6	เมล็ดพันธุ์คุณภาพดีควรมีความงอกไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 80 โดยนับความงอกจากต้นกล้าที่มีราก ต้นและใบที่สมบูรณ์	+1	0	+1	2	0.66	ใช้ได้
2.7	ช่วงวิกฤตข้าวโพดอาหารสัตว์ที่อ่อนแอ ที่วัชพืชเขาทำลายได้ดีมีอายุที่ 30-45 วัน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2.8	วัชพืชข้าวโพดอาหารสัตว์จะแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทใบกว้าง และประเภทใบยาว	0	0	+1	1	0.33	ใช้ไม่ได้
2.9	โรคราน้ำค้างในข้าวโพดอาหารสัตว์ มักระบาดในช่วงฤดูฝน	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
2.10	หนอนกระทู้ลายจุด คือศัตรูพืชที่สำคัญในการเข้าทำลายข้าวโพดอาหารสัตว์ในปัจจุบัน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2.11	การนับอายุการเก็บเกี่ยวข้าวโพดอาหารสัตว์ ส่วนใหญ่จะอายุในการเก็บเกี่ยวอยู่ระหว่าง 110 -120 วัน	+1	0	+1	2	0.66	ใช้ได้
2.12	ความชื้นต่ำกว่า 14.5 เปอร์เซ็นต์ ของเมล็ดข้าวโพดอาหารสัตว์ จะทำให้ผลผลิตมีราคาสูง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

2.13	ในการปลูกข้าวโพดอาหารสัตว์ใช้น้ำน้อยกว่าการทำนาปรัง2-3 เท่า	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2.14	ตลาดรับซื้อข้าวโพดอาหารสัตว์ในพื้นที่อำเภอเวียงที่สำคัญคือ สหกรณ์ การเกษตรอำเภอเวียง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	ความหมาย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
ตอนที่ 3 ความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา							
3.1	ด้านการผลิต						
3.1.1	การวางแผนการผลิต	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.1.2	การเตรียมพื้นที่	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.1.3	สายพันธุ์ที่เหมาะสม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.1.4	การให้น้ำ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.1.5	การใส่ปุ๋ย	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.1.6	การป้องกันกำจัดวัชพืช	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.1.7	การกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.2	ด้านการเก็บเกี่ยวและการจัดการผลผลิต						
3.2.1	วิธีการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.2.2	การตรวจสอบคุณภาพผลผลิต	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.2.3	ความชื้นผลผลิต	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.2.4	การแปรรูปผลผลิต	0	+1	+1	2	0.66	ใช้ได้
3.3	ด้านเทคโนโลยี						
3.3.1	ใช้เทคโนโลยีทดแทนการใช้แรงงาน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.3.2	นำเทคโนโลยีมาเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.4	ด้านวิธีการส่งเสริม						
	การส่งเสริมแบบบุคคล						

3.4.1	เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำเกษตรกรโดยตรงที่แปลง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.4.2	เกษตรกรเข้ารับคำปรึกษาที่สำนักงาน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.4.3	ติดต่อผ่านทางสื่อ เช่น โทรศัพท์ เฟสบุ๊ก ไลน์	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.4.4	อื่นๆ (ระบุ).....	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
การส่งเสริมแบบกลุ่ม							
3.4.1	การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.4.2	อบรม /สัมมนา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.4.3	จัดทำแปลงสาธิตการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.4.4	อื่นๆ (ระบุ).....	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
การส่งเสริมแบบมวลชน							
3.4.1	การรณรงค์ / จัดนิทรรศการ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.4.2	วิทยุ / โทรทัศน์	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.4.3	สื่อออนไลน์ / เว็บไซต์	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.4.4	อื่นๆ (ระบุ).....	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.5	ด้านหน่วยงานที่ต้องการเข้ามาส่งเสริม						
การสนับสนุนภาคประชาชน							
3.5.1	มูลนิธิ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.5.2	องค์กรภาคประชาชน	0	0	+1	1	0.33	ใช้ไม่ได้
3.5.3	อื่นๆ (ระบุ).....	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
การสนับสนุนภาครัฐ							
3.5.1	กรมส่งเสริมการเกษตร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.5.2	กรมวิชาการเกษตร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

3.5.3	ธนาคาร ธ.ก.ส	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.5.4	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	การสนับสนุนภาคเอกชน						
3.5.1	สถาบันวิจัยและพัฒนา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.5.2	บริษัท เอกชนต่างๆ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.5.3	อื่นๆ (ระบุ).....	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
	หน่วยงานอื่นๆ (ระบุ)						

ข้อที่	ข้อความคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	ความหมาย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการปลูกข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา							
4.1	ด้านการผลิต						
4.1.1	การสนับสนุนการวางแผนการผลิต	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4.1.2	การสนับสนุนปัจจัยการผลิต	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4.1.3	การจัดการแหล่งสินเชื่อ แหล่งเงินทุน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4.1.4	การสนับสนุนความรู้ด้านวิชาการและเทคโนโลยี	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4.1.5	อื่นๆ (ระบุ).....	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4.2	ด้านการตลาด						
4.2.1	การวางแผนการตลาด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4.2.2	การประกันราคาผลผลิต	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4.2.3	การจัดการแหล่งตลาดรองรับผลผลิต	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4.2.4	อื่นๆ (ระบุ).....	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4.3	ด้านการรวมกลุ่ม						
4.3.1	การรวมกลุ่มเกษตรกรในชุมชน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4.3.2	การรวมกลุ่มแปลงใหญ่	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4.3.3	การรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4.3.4	อื่นๆ (ระบุ).....	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4.4	ด้านการสนับสนุน						
4.4.1	การสนับสนุนภาครัฐ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4.4.2	การสนับสนุนภาคเอกชน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

4.4.3	การสนับสนุนภาคประชาชน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4.4.4	อื่นๆ (ระบุ).....	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

รายละเอียดเพิ่มเติม

คนที่ 1 นางสาวณิชฐา อินอิม

// ในหัวข้อที่ 3 หัวข้อความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา ควรทำช่อง ไม่ต้องการรับการส่งเสริมเพิ่ม //

// ผากไว้พิจารณาทำแบบสอบถามออนไลน์ เพื่อลดค่าใช้จ่าย //

คนที่ 2 นายนพพล เชิงสะอาด

// ขนาดฟ่อนตัวเล็ก อาจมีผลต่อผู้ตอบแบบสอบถามที่สูงอายุ //

// ในมุมมองนักส่งเสริมผมอยากให้เกษตรกรทำแบบสอบถามแล้ว มีความสนใจในการปลูกข้าวโพดอาหารสัตว์//

ภาคผนวก ค

คำสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแบบสอบถาม

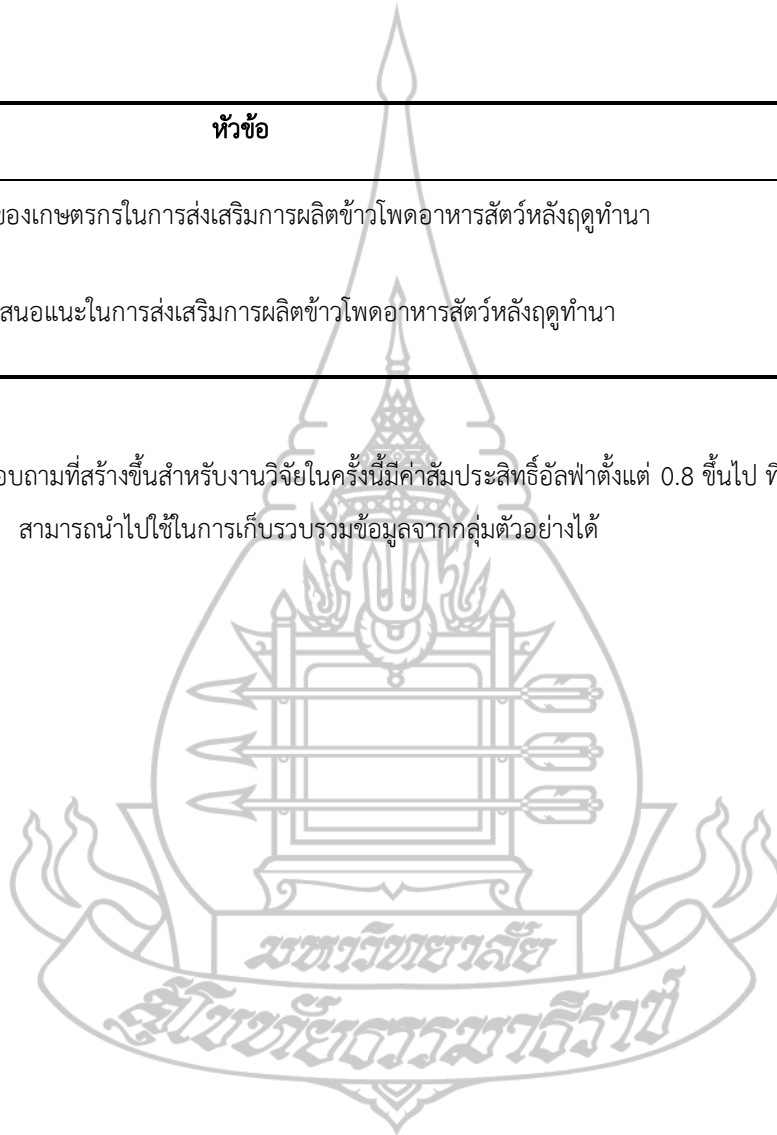
ตารางค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแบบสัมภาษณ์

การทดสอบความเที่ยง (reliability) จำนวนเกษตรกรที่เก็บข้อมูล = 30

เกษตรกรที่เก็บข้อมูล คือเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี อำเภอนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น ปี 2566/67

หัวข้อ	มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา
ตอนที่ 3 ความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา	0.866
ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดอาหารสัตว์หลังฤดูทำนา	0.895

ดังนั้น แบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาตั้งแต่ 0.8 ขึ้นไป ที่อยู่ในเกณฑ์ที่สูงกว่าค่าที่เหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายพัฒนพงษ์ แก้ววังชัย
วัน เดือน ปี เกิด	29 เมษายน 2531
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง อุบลราชธานี
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

